

JULIANE KOKOTT

FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA

Az ismertetés napja: 2005. november 17. ¹**I – Bevezetés**

1. A Tampereen käräjäoikeus (tamperei elsőfokú polgári bíróság, Finnország) összetett tényállást terjeszt a Bíróság elé, amely a gépek üzemeltetési biztonságára vonatkozó irányelv értelmezése kapcsán mindenekelőtt az államnak a köztisztviselői cselekvéséért való felelősségére, az áruk szabad mozgásának véleménynyilvánítás általi korlátozására és végül az állam felelősségére vonatkozó kérdéseket veti fel.

2. E kérdések az A.G.M.-COS.MET Srl (a továbbiakban: AGM), egy járműemelő padokat gyártó olasz vállalkozás és a Suomen valtio (Finn Állam), valamint Lehtinen finn köztisztviselő közötti jogvitában vetődtek fel. Az AGM kártérítést követel a Finn Államtól és T. Lehtinentől azon forgalomcsökkenésért, amelyet T. Lehtinen nyilvánosság előtt tett nyilatkozataira vezet vissza, amely nyilatkozatokban T. Lehtinen az AGM járműemelő padjait szabvánnyal ellentétesnek és veszélyesnek nevezte. A finn kormány ezzel szemben arra hivatkozik, hogy T. Lehtinen

tudatosan minisztériuma hivatalos álláspontjával ellentétesen járt el, és ezt a minisztérium a nyilvánosság előtt egyértelművé is tette. T. Lehtinen többek között azt az álláspontot képviseli, hogy nyilatkozataira kiterjed a véleménynyilvánítás szabadsága.

3. Ezen előzmények mellett a Tampereen käräjäoikeus részletes kérdéskatalógust terjeszt a Bíróság elé, amely három kérdéscsoportra osztható. Először is, a kérdést előterjesztő bíróság a gépek üzemeltetési biztonságára vonatkozó irányelv értelmezését kéri a Bíróságtól, a szóban forgó járműemelő padok szabványnak megfelelő volta megállapítása érdekében. Másodsorban azt kérdezi, hogy T. Lehtinen nyilvánosság előtt tett nyilatkozatai az áruk szabad mozgása útjában álló, az államnak felróható akadálynak és a tagállamokat terhelő jöhíszemű együttműködési kötelezettség megsértésének tekintendők-e, illetve adott esetben mennyiben igazolhatók a véleménynyilvánítási szabadsággal, valamint az egészség védelmének céljával. Arra az esetre, ha megállapítható az EK 28. és az EK 30. cikk vagy az EK 10. cikk megsértése, a Tampereen käräjäoikeus harmadsorban arra vonatkozóan kér felvilágosí-

1 – Eredeti nyelv: német.

tást, hogy fennállnak-e az állam közösségi jogi felelőssége megállapításának feltételei, megköveteli-e a közösségi jog az eljáró köztisztviselő felelősségre vonását is, valamint e felelősségek megállapításának feltételei megkövetelik-e esetleg a finn jog közösségi jognak megfelelő értelmezését.

a gépekre és a biztonsági berendezésekre vonatkozó kötelező és alapvető egészségvédelmi és biztonsági követelményeket, valamint az ezen követelményeknek való megfelelés megállapítására és jelzésére szolgáló eljárást. A megfelelést CE-jelöléssel jelzik.

II – Jogi háttér

4. Az ügy jogi háttérét az EK 10., EK 28. és EK 30. cikk, valamint a² 98/37/EK irányelv és az EN 1493:1998 harmonizált szabvány alkotja.

6. Az irányelv 2. cikkének (1) bekezdése értelmében a tagállamok

„[...] minden megfelelő intézkedést meghoznak annak biztosítására, hogy az ennek az irányelvnek a hatálya alá tartozó gépeket [...] csak akkor lehessen forgalomba hozni vagy üzembe helyezni, ha [...] a rendeltetészerű használat esetén nem veszélyeztetik a személyek egészségét vagy biztonságát [...]”

1. A 98/37 irányelv

5. A nemzeti egészségvédelmi és biztonsági rendelkezésekből eredő, a kereskedelem útjában álló akadályok felszámolása és a gépek által okozott veszélyekkel szembeni védelem érdekében a Közösség elfogadta a 98/37/EK irányelvet. Az irányelv megállapítja

7. 2. cikkének (2) bekezdése értelmében az irányelv

„[...] nem érinti a tagállamoknak azt a jogát, hogy a Szerződés megfelelő figyelembevételével mellett megállapítsák az általuk szükségesnek tartott követelményeket annak biztosítására, hogy a személyek, és különösen a

2 – A tagállamok gépekre vonatkozó jogszabályainak közelítéséről szóló, 1998. június 22-i 98/37/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 207., I. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 20. kötet, 349. o.).

munkavállalók az érintett gépek [...] használata során védelemben részesüljenek, feltéve, hogy ez nem okozza ezen gépek [...] olyan mértékű változását, amit ez az irányelv nem rendez.”

„[...] ennek az irányelvnek a rendelkezéseivel, így a II. fejezetben foglalt, a megfelelőség ellenőrzésére vonatkozó eljárásokkal teljesen összhangban lévőknek tekintik a következőket: – a CE-jelöléssel ellátott gépek, amelyek rendelkeznek a II. melléklet A. pontja szerinti megfelelőségi nyilatkozattal, [...]”

8. Az irányelv 3. cikke így rendelkezik:

„Az ennek az irányelvnek a hatálya alá tartozó gépeknek [...] meg kell felelniük az I. mellékletben foglalt alapvető egészségvédelmi és biztonsági követelményeknek.”

11. Az irányelv 7. cikkének (1) bekezdése értelmében azonban:

„Amikor egy tagállam megállapítja, hogy: – egy CE-jelöléssel ellátott gép, [...]”

9. Az irányelv 4. cikkének (1) bekezdése értelmében a tagállamok

rendeltetésszerű használata esetén veszélyeztetheti a személyek biztonságát, és/vagy tulajdont, meghoz minden megfelelő intézkedést, hogy ezt a gépet [...] a forgalomból kivonja, forgalomba hozatalát, üzembeállítását vagy használatát megtiltsa, vagy szabad mozgását korlátozza.

„[...] nem tiltják meg, nem korlátozzák vagy akadályozzák meg az ennek az irányelvnek megfelelő gépek [...] forgalomba hozatalát és üzembe helyezését a saját területükön.”

A tagállamok minden ilyen intézkedésről haladéktalanul tájékoztatják a Bizottságot, megjelölve az ilyen döntés indokát, és különösen azt, hogy a nem megfelelőség oka:

10. Az irányelv 5. cikkének (1) bekezdése értelmében a tagállamok

a) a 3. cikk szerinti alapvető követelményeknek való nem megfelelés;

- b) az 5. cikk (2) bekezdése szerinti szabványok nem megfelelő alkalmazása;
- c) maguknak az 5. cikk (2) bekezdése szerinti szabványoknak a hiányosságai.”
- „a) A gépet úgy kell megépíteni, hogy rendeltetésének ellátására alkalmas legyen, és személyek veszélyeztetése nélkül lehessen azt beállítani és karbantartani, e műveleteknek a gyártó által meghatározott feltételek szerinti végzése során.

12. Az irányelv 8. és 9. cikke részletes követelményeket állapít meg a valamely gép irányelvben meghatározott biztonsági követelményeknek való megfelelésének értékelésére irányuló eljárásra vonatkozóan, 10. cikke pedig „CE” betűkből álló jelzéssel való megfelelési jelölésre vonatkozóan rögzít előírásokat.

A meghozott intézkedéseknek arra kell irányulniuk, hogy elhárítsanak minden baleseti kockázati tényezőt [...] akkor is, ha a balesetveszély szokásostól eltérő, előre látható helyzetből ered.

13. Az irányelv I. mellékletének 1. bevezető megjegyzése szerint „Az alapvető egészségvédelmi és biztonsági követelményekben megállapított kötelezettségeket csak akkor kell alkalmazni, ha az adott veszély a szóban forgó gép esetében fennáll a gépnek a gyártó által meghatározott feltételek szerinti használata során. Ugyanakkor „[a]z 1.1.2. [...] és az 1.7.4. pont szerinti követelményeket [...] minden, ennek az irányelvnek a hatálya alá tartozó gépre és berendezésre alkalmazni kell.”

- b) A legmegfelelőbb módszerek kiválasztásánál a gyártónak az alábbi elveket kell alkalmaznia, a megadott sorrendben:

14. Az 1.1.2. alatt „A biztonság beépítésének alapelvei” tárgyában megállapított követelmények kivonatos szövege a következő:

- amennyire lehetséges kiküszöbölni vagy lecsökkenteni minden veszélyt (eleve biztonságos géptervezés és gyártás),

- meghozni a szükséges biztonsági intézkedéseket a ki nem küszöbölhető veszélyek vonatkozásában,

zóna az I. melléklet a 4.1.2.3. (Mechanikai szilárdság) alatti követelményekben előírja:

- tájékoztatni a felhasználókat az elfogadott biztonsági intézkedések hiányosságai esetén előforduló visszamaradó veszélyekről, [...]

„A gépnek [...] ellen kell tudni[uk] állni annak a terhelésnek, amelynek [...] a működés során [...] ki vannak téve, a gyártó által megadott [...] működési feltételek között, minden szerkezeti összeállításban [...]

- c) A gépek tervezésénél és építése során, valamint a használati utasítások elkészítésénél a gyártónak figyelembe kell vennie nemcsak a gép szokásos használatát, de az ésszerűen elvárható használatot is.

A gépeket úgy kell megtervezni és megépíteni, hogy meghibásodás nélkül kiállják a legnagyobb [teherbírás] [...] értékén végzett dinamikai vizsgálatot. [...]

A gépet úgy kell megtervezni, hogy megakadályozható legyen a szokásostól eltérő használat, ha az ilyen használat veszélyt okozna. Más esetekben a használati utasításban kell felhívni a felhasználó figyelmét azokra – a tapasztalatok szerint előforduló – használati módokra, ahogyan a gépet nem szabad használni.

A dinamikai vizsgálatot normál üzemeltetési körülményre [...] kell elvégezni. A vizsgálatokat általános szabály szerint a gyártó által megadott névleges sebességeknél kell végrehajtani. Ha a gép vezérlőrendszere több egyidejű mozgást is lehetővé tesz (például a teher forgása és elmozdítása), a vizsgálatokat a legkedvezőtlenebb körülmények mellett kell végrehajtani, [...].”

[...]”

15. A gyártó által előírt körülmények között végrehajtott emelési műveletekre vonatko-

16. Végül rá kell még mutatni, hogy az irányelv IV. melléklete „A. Gépek” alatt a „15. Emelőket üzemeltető járművek” pontot

is tartalmazza, amelyből megállapítható, hogy ezek esetében mindenesetre az irányelv alkalmazási körébe tartozó gépekről van szó.

18. Az irányelv huszadik preambulumbekézése így folytatódik:

2. Az EN 1493:1998 harmonizált szabvány

„mivel, a tagállamok jelenlegi gyakorlatával összhangban, fenn kell tartani a gyártók felelősségét, hogy gépeiknek a vonatkozó alapvető követelményeknek való megfelelését igazolják; mivel a harmonizált szabványoknak való megfelelés a vonatkozó alapvető követelményeknek való megfelelés véelmét vonja maga után; [...]”

17. Mint az az irányelv tizenhetedik preambulumbekézdéséből megállapítható,

19. Ennek megfelelően az irányelv 5. cikke (2) bekezdése szerint

„[...] ez az irányelv csak az általános alkalmazást igénylő alapvető egészségvédelmi és biztonsági követelményeket határozza meg, amelyeket bizonyos gépkategóriákra számos részletes követelménnyel egészít ki; [...] az ezeknek az alapvető követelményeknek való megfelelés biztosítása terén a gyártók megfelelő támogatása és az alapvető követelményeknek való megfelelés vizsgálatának lehetővé tétele érdekében kívánatos, hogy európai szinten harmonizált szabványok létezzenek a gépek tervezéséből és építéséből eredő kockázatok elkerülésére vonatkozóan; [...] ezeket az európai szinten harmonizált szabványokat magánjogi testületek állítják össze, és [...] e szabványok nem kötelező érvényét meg kell tartani;”

„[...] az ezzel a szabvánnyal összhangban gyártott gépeket [...] úgy kell tekinteni, mint amelyek megfelelnek a vonatkozó alapvető követelményeknek.”

20. Az Európai Szabványügyi Bizottság (CEN) a járműemelő padokra vonatkozóan

megállapította az EN 1493:1998 harmonizált szabványt³ (a továbbiakban: EN 1493), a Bizottság pedig közleményben közzétette az erre vonatkozó hivatkozást.⁴

A számítást a legkedvezőtlenebb összeállításra kell elvégezni. [...]"

21. A harmonizált szabvány magyar nyelvű változata az 5.6. pont (A tartószerkezet tervezése), az 5.6.1. (Általános előírások) alatt a járműemelő padok tartószerkezetével szemben támasztott követelményként a következőket írja elő:

„A járműemelő tervezése az anyagok, a szerkezet és a berendezések szempontjából olyan legyen, hogy az üzemeltetési feltételek között a biztonság megfelelő szintjét elérjék. [...]"

22. Az emelési művelet során a teherelosztás tekintetében az 5.6.4.2. pont alatt az olyan járműemelő padokra vonatkozóan, amelyek a közúti járműveket az alvázán alátámasztva emelik, a következőket követelik meg:

„Szerkezettervezéskor a teherfelvívő szerkezeten a jármű mindkét irányú helyzetét figyelembe kell venni. [...]"

III – A tényállás és az alapeljárás

Az AGM által gyártott járműemelő padok

23. Az alapeljárás felperese járműemelő padokat gyártó és azokat AGM márkanéven Európában forgalmazó olasz társaság. Az AGM típusai között szerepel többek között a hasonló felépítésű G 28, G 32 és G 35 típus, amelyekből a finn importőr 1996 óta körülbelül 150 darabot értékesített a járműiparban Finnországban.

24. Az ilyen típusú emelőpadok két oszlopból állnak, amelyek közé a felemelendő járművel be kell állni. Mindkét oszlopon található egy rövid és egy hosszú emelőrúd,

3 – Lásd a CEN gépjárműemelő padokra vonatkozó, 1998. július 10-i EN 1493 európai szabványát.

4 – HL 1999. C 165., 4. o.

amelyeket az emelendő jármű alváza alá tolnak. Ha az emelőrudak ilyen helyzetben vannak, az oszlopokban található berendezéssel olyan magasra fel lehet emelni őket, hogy lehetségessé válik a jármű alatt álló helyzetben történő munkavégzés.

25. Az emelőpad kezeléséhez terhelési útmutató tartozik, amely rögzíti a felemelendő jármű engedélyezett legnagyobb tömegét. A legnagyobb tömeg pontos mértéke egy adott emelési művelet során azonban két tényezőtől függ. Egyrészt, minél jobban ki vannak nyújtva az emelőkarok, annál alacsonyabb a jármű engedélyezett legnagyobb tömege. Másrészt az engedélyezett legnagyobb tömeg a hosszú emelőrudakhoz alacsonyabban van megadva, mint a rövid emelőrudakhoz. Egy jármű feemelése előtt ezért ellenőrizni kell mind az emelőrudak közti távolságot, mind a járműnek a forgalmi engedélyben szereplő tengelyterhelését. Az üzemeltetési útmutató ezért előírja, hogy a járművel olyan irányban kell beállni az oszlopok közé, hogy a nagyobb tengelyterhelés a rövid emelőrudakon, az alacsonyabb a hosszabb emelőrudakon nyugodjék.

26. A G 35 típust 1997-ben az irányelvnek megfelelőnek nyilvánították, és CE-jelöléssel látták el. A tanúsítást az I.C.E.P.I. s.r.l. olasz jog alapján működő társaság végezte el, amely az olasz állam által engedélyezett és a Bizottsághoz bejelentett tanúsító szerv.

27. 2000. március 22-én egy finn vállalkozásnál egy lakókocsi lezuhant egy AGM G 32 típusú jármű emelőpadról, mert az emelőrudak zárszerkezetének rendszere ingó mozgások hatására kiengedett, bár a jármű tömege az emelőpadra vonatkozó megengedett legnagyobb terhelés alatt volt. Személyi sérülés nem történt.

A piacvizsgálati eljárás a minisztériumban

28. A szociális és egészségügyi minisztérium (a továbbiakban: minisztérium) 2000 májusában „piacvizsgálati jelentést” kapott egy helyi munkavédelmi hatóságtól. Ebben a hatóság kifejtette, hogy egy G 35 T/E típusú emelőpad zárszerkezete egy ellenőrzés során elégtelennek bizonyult. A minisztérium munkavédelmi szolgálata piacvizsgálati eljárást indított, és szakértőként többek között T. Lehtinen főmérnököt bízták meg az ügyvel.

29. A piacvizsgálati eljárás során több alkalommal meghallgatták az importőrt. Ezenkívül két terhelési vizsgálatot végeztek egy G 35 T/E típusú emelőpaddal, amelyekkel a zárszerkezet EN 1493 szabvánnyal való összeegyeztethetőségét kívánták vizsgálni. T. Lehtinen több jelentést készített finn és

angol nyelven, amelyek mind az alábbi szövegű fejléccel voltak ellátva: „Szociális és Egészségügyi Minisztérium”, „Munkavédelmi Szolgálat” és „Tarmo Lehtinen főmérnök”.

felelő teherelosztásból kell kiindulni. Az EN 1493 szabvány a terhelhetőségi számításokhoz azonban a legkedvezőtlenebb emelési körülményeket írja elő. Az emelőpadot ezért úgy kell tervezni, hogy a megengedett legnagyobb terhelést a legkedvezőtlenebb körülmények között is kibírja. Ilyen körülmények között az emelőpad a megadott 3500 kg helyett csak 1500 kg-ot bír el.

30. Első jelentésében T. Lehtinen többek között rámutatott arra, hogy az első terhelési vizsgálat kimutatta, a zárszerkezet nem felel meg az EN 1493 szabvány követelményeinek, és a tervek kijavítása szükséges. Az AGM erre új zárszerkezetet tervezett. Második, 2000 decemberében készített jelentésében T. Lehtinen elismerte, hogy az új berendezés a második vizsgálat során kielégítőnek bizonyult, és megfelel a szabványnak. Az importőr utolsó, 2000. december 20-án történt meghallgatásán ezért megállapodtak abban, hogy a már üzemben levő gépek zárszerkezeteit 2001. március 15-ig ki kell javítani. A közbenső időre a felhasználókat levélben tájékoztatják a veszélyekről, a csökkent terhelhetőségről és a hibás részek cseréjéről.

32. Ezen okból az illetékes tanácsadó még 2000. december 20-án olyan tartalmú határozatra vonatkozó javaslatot terjesztett a munkavédelmi szolgálat döntési jogosultsággal rendelkező igazgatója elé, hogy tiltsák meg az AGM által gyártott emelőpad forgalmazását és használatát. Az igazgató azonban további vizsgálatot rendelt el, mivel úgy ítélte meg, hogy nem rendelkezik elegendő adattal ilyen határozat meghozatalához.

T. Lehtinen és a minisztérium nyilvános kijelentései

31. T. Lehtinen valamennyi jelentésében azonban a kifogások központi elemét az képezte, hogy az emelőpad üzemeltetési útmutatója korlátozásokat tartalmaz a tekintetben, hogy a járművel milyen irányban lehet felállni az emelőpadra. Az EN 1493 szabvány nem enged ilyen korlátozást. Az olasz tanúsító szerv és az AGM tévesen úgy értelmezték a szabványt, hogy a terhelési vizsgálatoknál a gyártó útmutatásainak meg-

33. 2001. január 9-én T. Lehtinen munkakörének ellátása keretében és a minisztérium képviseletében részt vett a Műszaki Kereskedelmi Szövetség egy ülésén. A Szövetségnek hozzávetőlegesen 200 vállalkozás a tagja,

közöttük a járműipar részére berendezéseket szállítók is. T. Lehtinen ott kijelentette, hogy az AGM G 35 típusú emelőpadjai veszélyesek, ellentétesek az irányelvvel, és ezeket vissza kell vonni a piacról. A Szövetség 2001. január 29-én kelt, minisztériumnak címzett leveléből azonban megállapítható, hogy a Szövetség tisztában volt az eljárás állásával és a minisztérium eltérő álláspontjával.

eljárás állásáról nem szolgáltak tájékoztatással.

34. 2001. január 17-én a TV 1 állami televízió országszerte sugárzott, 20 óra 30 perckor kezdődő finn nyelvű fő híradójában közreadott egy riportot az AGM emelőpadjairól. A riport részét képezte egy T. Lehtinennel készített interjú, amelyet közvetlen felettese, a tanácsadó engedélyével minisztériumi irodájában vettek fel. Ezen interjú során T. Lehtinen kijelentette, ezek a berendezések véleménye szerint közvetlen veszélyt jelenthetnek, mivel a felemelt teher alatt emberek dolgoznak. A műsorvezető ehhez hozzátette, hogy a hatóságok számára az eddigi legkomolyabb esetről van szó, és hogy a berendezésnek a hatóságok álláspontja szerint a megadott terhelést akkor is ki kell bírnia, ha a járművel rossz irányban állnak fel rá. Elmondta továbbá, hogy az Olaszországban engedélyezett berendezés a finn munkavédelmi szolgálat álláspontja szerint nem felel meg az uniós szabványoknak. T. Lehtinen ehhez egy második bevágásban azt nyilatkozta, hogy a szóban forgó, a gyártó által választott tanúsító szerv tévesen értelmezte a rendelkezéseket. A minisztérium eltérő álláspontjáról vagy a piacvizsgálati

35. 2001. február 8-án a munkavédelmi szolgálat igazgatója faxot küldött a Gyáriparosok és Munkáltatók Szövetségének. Ebben kifejtette, hogy nem kívánja eladási tilalommal veszélyeztetni a belső piac működését, mivel az emelőpad ellen bizonyítékokat nem hoztak fel, csupán állításokat. A nagykereskedelmi szövetséget komolyan óvni kell a piacra gyakorolt súlyos következményektől, ha ott továbbra is hallgatnak T. Lehtinenre.

36. 2001. február 12-én T. Lehtinen elkészítette harmadik jelentését. Ebben először említette a G 28 és a G 32 típusokat, amelyekre a megfelelőségi vizsgálat nem terjedt ki, a felállási irányra vonatkozó korlátozás tekintetében pedig továbbra is tartotta álláspontját.⁵ Különösen arra mutatott rá, hogy az emelőpadok emelőrúdjait a szabvány téves értelmezése következtében alultervezték, és hogy „az emelőrudak tervezésében mutatkozó súlyos hiányosságok balesethez vezethetnek, ha az emelőrudak nem szándékolta túlterhelése esetén a szerke-

5 – Lásd ezen indítvány 31. pontját.

zet elveszíti szilárdságát és stabilitását”. Ezt a jelentést T. Lehtinen megküldte a finn Fémipari Szövetségnek.

hogy a minisztérium munkavédelmi szolgálatának igazgatója szerint T. Lehtinen állításai csak T. Lehtinent kötelezik. Állítása szerint a minisztériumban foglalkoztak ezzel a géppel, és megállapították, hogy megfelel az irányelv által támasztott valamennyi követelménynek. A gépnek nincsenek hibái, ez nem nyert bizonyítást.

37. 2001. február 16-án a szolgálat igazgatója azzal az indokkal vonta el T. Lehtinentől az ügyet, hogy a folyamatban lévő eljárásban nyilvánosan a minisztérium álláspontjától eltérő véleményt fejtett ki, így megszegte a minisztérium tájékoztatáspolitikai utasításait. A munkavédelmi szolgálat által később, 2001. március 20-án készített jelentés szerint azért vonták el az ügyet T. Lehtinentől, mert a gondos ügyintézés elvét megszegve és az AGM érdekeit sértve járt el, amikor annak versenytársaival működött együtt.

39. 2001. február 19-én T. Lehtinen – feltétele engedélye nélkül – megküldte azonos keltezésű, angol nyelvű jelentését a svéd munkavédelmi hatóságoknak. Feljegyzését ott a minisztériumi álláspont kinyilvánításának tekintették, és az az olasz hatóságokhoz intézett megkereséséhez vezetett, amelyben magyarázatot kértek. T. Lehtinen ezenkívül európai szakértők körében is terjesztette ezt a jelentést.

38. 2001. február 17-én „A szakértő leplezte a járműemelő hidak gyengeségét” címmel cikk jelent meg az *Aamulehti* című, nagy példányszámú regionális újságban. Az újságcikk kifejezetten az AGM által gyártott járműemelő padokra vonatkozott, és a T. Lehtinennel, valamint a minisztérium munkavédelmi szolgálatának igazgatójával készített interjúkon alapult. A cikkben kifejtik, hogy T. Lehtinen, a minisztérium munkavédelmi szolgálata vezető mérnökének álláspontja szerint „rendkívül veszélyes járműemelő padokat árulnak”. T. Lehtinent idézve azt állítják, hogy ezek a berendezések egyértelműen három vagy négy súlyos hibával rendelkeznek. Azt is kifejtik azonban,

40. 2001. február 22-én a Fémipari Szövetség közleményt intézett autójavítói és mechanikai szerelői szakágához, valamint a vállalkozások biztonsági felelőseihez. Ebben megállapította, hogy az AGM gyártotta G 28, G 32 és G 35 járműemelő hidak nem vitatottan veszélyesek, és kérte, hogy a címzettek haladéktalanul foglalkozzanak az üggyel. A szövetség csatolta T. Lehtinen

2001. február 12-i jelentését, amelyet T. Lehtinen a szövetségnek megküldött.⁶

rével szemben piacfelügyeleti intézkedésre indítaná, mivel az új készülékeket illetően a gyártó megszüntette a tapasztalt hiányosságokat, az importőr pedig ugyanígy jár el a már működő készülékek esetében.

41. 2001. június 13-án „A fémipari szövetség a veszélyes járműemelő hidak használatának megtiltását követeli” címmel, „Nap mint nap 150 szerelő van veszélyben” alcímmel cikk jelent meg az „Etelä-Saimaa” c. nagy példányszámú regionális újságban. E cikkben kifejtették, hogy az AGM emelőpadok üzemeltetési biztonsága a minisztérium munkavédelmi szolgálata szerint súlyos hiányosságokat mutat. Az ilyen készülékekre szakosodott főmérnök már korán javasolta az olasz gyártmányú AGM járműemelő padok használatának korlátozását és új készülékek eladásának megtiltását. A cikk azt is tartalmazta, hogy a minisztérium munkavédelmi szolgálatának igazgatója azt az eltérő álláspontot képviselte, hogy nem rendelkezik elegendő adattal, ezért az ügyet még vizsgálják.

43. A minisztérium 2001. október 1-jén figyelmeztetésben részesítette T. Lehtinent, mivel hamisan adta elő a minisztérium álláspontját a tévéhíradóban és a helyi munkavédelmi hatóságokhoz intézett feljegyzésben, valamint megsértette a minisztérium tájékoztatási politikáját. A köztisztviselői fellebbviteli bizottság helyben hagyta e döntést, azzal, hogy T. Lehtinen nemcsak figyelmen kívül hagyta felettese utasításait, de tovább foglalkozott az ügygel azt követően is, hogy azt 2001. február 16-án elvonták tőle. Ezzel szemben a fellebbviteli bizottság a 2001. január 17-i tévériportot nem tartotta helytelennek, és az írásbeli figyelmeztetést nem tartotta indokoltnak. A közigazgatási legfelső bíróság helybenhagyta a fellebbviteli bizottság határozatát.

A minisztérium határozatai és intézkedései

42. A minisztérium munkavédelmi szolgálata 2001. június 14-én határozatot hozott az ügyben. Ebben többek között megállapította, hogy az ügyben nem merült fel olyan körülmény, amely a minisztériumot a járműemelő padok gyártójával vagy importő-

Az alapeljárás

44. Az AGM keresetet nyújtott be a Finn Állam és T. Lehtinen ellen a Tampereen käräjäoikeushoz. Ebben annak kimondását

6 – Lásd ezen indítvány 31. és 36. pontját.

kérte, hogy az alperesek egyetemlegesen kötelesek megtéríteni a forgalmának csökkenése, valamint a cég értékének csökkenése formájában Finnországban és más európai országokban felmerült kárát.

a következő kérdéseket terjesztette a Bíróság elé előzetes döntéshozatalra:

45. Indokolásként az AGM előadja, hogy emelőpadjaival 2000-ben és 2001-ben Finnországban 10 és 15% közötti piaci részesedéssel rendelkezett. A bevételek T. Lehtinen és a minisztérium magatartása következtében körülbelül a 2000-es 135 000 euróról 2002-ben 1070 euróra csökkentek. 2001 után továbbá más európai országokban is jelentős visszaesés következett be. Pusztán a nyereségcsökkenés hozzávetőlegesen 300 000 eurót tesz ki 2001-re, és 750 000 eurót 2002-re vetítve.

46. Az AGM-nek ezen, valamint további kára azáltal keletkezett, hogy T. Lehtinen nyilvánosan egyoldalú, téves és félrevezető információkat terjesztett az AGM emelőpadjairól, és a minisztérium ezeket a téves és félrevezető információkat – például hivatalos közlemény közzétételével – semmilyen időpontban nem helyesbítette.

IV – Előzetes döntéshozatal iránti kérelem és a Bíróság előtti eljárás

47. 2003. november 7-i végzésével az előterjesztő bíróság felfüggesztette az eljárást, és

1) Beszélhetünk-e az EK 28. cikk értelmében vett, mennyiségi korlátozással azonos hatású intézkedésről vagy az EK 10. cikk [második] bekezdésének értelmében vett olyan intézkedésről, amelytől a tagállamok tartózkodni kötelesek, ha a szakértői minőségben eljáró] köztisztviselő, aki az állami munkavédelmi hatóság határozathozatalra nem jogosult tagja, országos televíziócsatorna fő híradójában, nagy példányszámú napilapokban, valamint kereskedelmi és szakmai szervezetek részére – piacvizsgálati eljárás megindítása után, de még határozathozatal előtt – akár közvetlenül, akár mások közvetítésével oly módon nyilatkozik valamely gyártó kereskedelmi forgalomban lévő termékének az emberi egészségre, sőt az életre veszélyes voltáról, hogy ezzel nyilvánosan kedvezőtlen képet alakíthat ki e termékről, és akadályozhatja annak forgalmazását?

2) Akként értelmezendő-e [az irányelv], hogy nem felel meg az ezen irányelvben foglalt alapvető biztonsági szabályoknak az olyan járműemelő pad, amelyet nem az SFS EN 1493 szabvány szerint gyártottak, ha szerkezetének tervezése-

kor nem vették figyelembe, hogy a járművel két irányban lehet felállni az emelőrudakra, és ha az emelőrudak szilárdsági számításait nem külön-külön a legkedvezőtlenebb emelési körülményekre tekintettel végezték?

közösségi vagy nemzeti biztonsági szabályokkal való összeegyeztethetőség állítólagos hiányával vagy az állítás körülményeivel kell-e inkább foglalkoznia?

- 3) a) Ha az első kérdésre adandó válasz igenlő, akkor az ott említett köztisztviselő cselekménye aránytalan-e a méltányolható, egészség- és életvédelmi céljához képest, így ellentétes e az EK-Szerződéssel, ha figyelembe vesszük e cselekmény jellegét, és különösen azt, hogy az első kérdésben leírtaktól különböző módon is tájékoztatást lehetett volna adni az esetleges veszélyekről, és meg lehetett volna előzni a veszélyhelyzetek kialakulását, valamint azt, hogy e cselekményt még a hatáskörrel rendelkező hatóság határozatának meghozatala előtt követték el, illetve hogy mivel a cselekmény meghatározott termékre vonatkozott, akadályozhatta annak forgalmazását?
- 4) A köztisztviselő első kérdésben leírt cselekménye a fenti harmadik kérdés a) pontjában ismertetett körülmények között igazolható-e az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezmény 10. cikkében biztosított véleménynyilvánítási szabadsággal, még akkor is, ha ellentétes az EK 28. és az EK 30. cikkel vagy az EK 10. cikkel?
- 5) a) Ha a köztisztviselő első kérdésben leírt cselekménye ellentétes az EK 28. és az EK 30. cikkel vagy az EK 10. cikkel, eléggé nyilvánvaló és súlyos-e a jogsértés ahhoz, hogy – amennyiben a felelősség megállapításának egyéb feltételei is fennállnak – a tagállam a közösségi jog alapján köteles legyen a cselekménnyel a készüléket forgalomba hozó vállalkozásnak okozott kár megtérítésére?
- b) Ha az a) pontban feltett kérdés megítélése a nemzeti bíróság hatáskörébe tartozik, e bíróságnak a

- b) Egyáltalán nyilvánvaló és súlyos-e az a) pontban írt jogsértés, ha a határozathozatalra jogosult, hatáskörrel rendelkező hatóság (vagy tisztviselő) terhére semmiféle hiba vagy mulasztás nem róható, és ha e hatóság (vagy tisztviselő) nem hagyta jóvá a kérdéses cselekményt, és nem is tett semmit annak érdekében, hogy az elérje eredményét?
- kár megtérítésre való kötelezést csak akkor tesz lehetővé, ha a kár bűncselekményből vagy a közhatalom gyakorlásából ered, vagy ha a kár megtérítésre való kötelezést különösen komoly ok indokolja?
- c) Az EK 10. cikk, közelebről annak [második] bekezdése keletkeztethet-e jogot az első kérdésben leírt helyzetben lévő személy javára?
- d) Megállapítható-e a közösségi jog alapján a tagállam felelősségén kívül ugyanolyan feltételekkel a tisztviselő felelőssége is az első kérdésben leírt cselekményért, ha az ellentétes a közösségi joggal?
- e) Gyakorlatilag lehetetlen-e vagy rendkívül nehéz-e a közösségi jog alapján kártérítéshez jutni, ha a nemzeti jog a személyben vagy dologban esett vagyoni káron kívüli
- 6) a) Ha a nemzeti jog alapján elrendelik az áruk szabad áramlására vonatkozó szabályok – akár mulasztással történt – megsértéséből eredő kár megtérítését, megköveteli-e a közösségi jog, hogy [a kártérítés] hatásos és visszatartó erejű legyen, és összeegyeztethetetlen-e a közösségi jog szabályaival, ha a nemzeti jog értelmében jogszabálysértést vagy mulasztást elkövető köztisztviselő csak ésszerű arányban felelős a kárért, azaz nem feltétlenül a teljes kárért felel, vagy akár mentesül is a felelősség alól, amennyiben csupán enyhe gondatlanság írható a terhére, vagy ha a köztisztviselő és a hibájáért vagy mulasztásáért felelős állam csak akkor kötelezhető a személyben vagy dologban esett vagyoni káron kívüli kár megtérítésére, ha a kár büntetendő cselekményből vagy a közhatalom gyakorlásából ered, vagy ha a kár

megtérítésére való kötelezést különösen komoly ok indokolja?

- b) Ha a felelősség a) pontban leírt korlátozásainak bármelyike összeegyeztethetetlen a közösségi joggal, figyelmen kívül kell-e hagyni a kártérítésre kötelező, a nemzeti jogon alapuló határozat meghozatalakor e korlátozást a köztisztviselő vonatkozásában, még ha ebből e köztisztviselő számára szigorúbb kártérítési kötelezettség keletkezik is, mint a nemzeti jog alapján?

48. A Bíróság előtti eljárásban az AGM, a finn kormány, T. Lehtinen, a Bizottság és a svéd kormány terjesztett elő írásbeli és szóbeli észrevételeket. A holland kormány írásban foglalt állást.

V – Jogi értékelés

A – Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadhatóságáról

49. T. Lehtinen nem tartja elfogadhatónak a Tampereen käräjäoikeus előterjesztését.

Álláspontja szerint a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás még csak az előzetes szakaszban tart, amelyben még nem állapították meg pontosan a jogvita tárgyát. Bizonyítási eljárás lefolytatásának hiányában így a tényállás, amelyet az előterjesztő bíróság leír, nincs még megállapítva. Ezért nem biztos, hogy az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések relevánsak. Egyebekben pedig semmiképp sem áll fenn a nemzeti köztisztviselők közösségi jogon alapuló felelőssége, így legalábbis az erre vonatkozó kérdések elfogadhatatlanok.

50. Az EK 234. cikk második bekezdéséből egyértelműen kitűnik: a nemzeti bíróság dönt arról, hogy az eljárás mely szakaszában terjeszti kérdéseit a Bíróság elé előzetes döntéshozatalra. A nemzeti bíróság ismeri egyedül közvetlenül a tényállást, és így kedvezőbb helyzetben van annak eldöntéséhez, hogy az eljárás mely szakaszában van szükség előzetes döntéshozatalra.⁷

51. Egyebekben a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint a nemzeti bíróság feladata, hogy megítélje mind az előzetes döntéshozatal szükségességét ítéletének meghozatala szempontjából, mind pedig a Bíróság elé

⁷ – Lásd a C-112/00. sz., Schmidberger-ügyben 2003. június 12-én hozott ítélet (EBHT 2003., I-5659. o.) 39. és 41. pontját; a 36/80. és 71/80. sz., Irish Creamery Milk Suppliers és társai egyesített ügyekben 1981. március 10-én hozott ítélet (EBHT 1981., 735. o.) 5., 7. és 8. pontját; és a C-236/98. sz. JAMO-ügyben 2000. március 30-án hozott ítélet (EBHT 2000., I-2189. o.) 30. pontját.

terjesztendő kérdések jelentőségét. Amennyiben tehát az előterjesztett kérdések a közösségi jog értelmezésére vonatkoznak, a Bíróság főszabály szerint köteles ezekről határozni. Csak abban az esetben utasíthatja el a határozathozatalt, ha a kért értelmezés vagy megítélés nyilvánvalóan semmilyen kapcsolatban nem áll a valósággal vagy az alapügy tárgyával, ha a kérdésfelvetés pusztán hipotetikus jellegű, vagy ha nem állnak rendelkezésre az elé terjesztett kérdések hasznos megválaszolásához szükséges ténybeli vagy jogi elemek.⁸

52. A kérdést előterjesztő bíróság részletesen ismertette az alapügy ténybeli és jogi összefüggéseit. Az eljárás résztvevői észrevételeikben lényegi vonásaiban megerősítették a bíróság által leírt tényállást. Az előterjesztő bíróság részletesen indokolja, hogy miért kéri a közösségi jogi rendelkezések értelmezését, miért vannak kétségei e rendelkezések értelmezése tekintetében, és miért tartja szükségesnek ezek értelmezését az alapügy eldöntéséhez. Az eljárás résztvevői az adatok alapján érdemben tudtak nyilatkozni. Az előterjesztő bíróság ilyen körülmények között kiindulhatott abból, hogy előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdései relevánsak.

53. A kérdés, hogy a közösségi jog megköveteli vagy lehetővé teszi-e egy nemzeti

köztisztviselő felelősségét, az anyagi közösségi jog értelmezését igényli. Ezért ezt a kérdést be kell vonni az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések érdemi vizsgálatának körébe.

54. Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem ennek alapján elfogadható.

B – Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

55. Mivel az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdés megválaszolása kihatással lehet a többi kérdés megválaszolására, célszerű ezt a kérdést vizsgálni először. A többi kérdést összetartozásuk szerint együttesen kell megválaszolni.

1. A 98/37 irányelv értelmezése (második kérdés)

⁸ – Lásd a 7. lábjegyzetben hivatkozott Schmidberger-ügyben hozott ítélet 30., 35–38. pontját; a C-415/93. sz. Bosman-ügyben 1995. december 15-én hozott ítélet (EBHT 1995., I-4921. o.) 59. pontját és a C-306/03. sz., Salgado Alonso ügyben 2005. január 20-án hozott ítélet (EBHT 2005., I-705. o.) 40–42. pontját.

56. A járműemelő pad közösségi jognak való megfelelése megállapítása érdekében a kérdést előterjesztő bíróság a gépek üzemel-

tetési biztonságára vonatkozó irányelv értelmezését kéri a Bíróságtól. Lényegében azt a kérdést teszi fel, hogy az *irányelv* megköveteli-e, hogy a járművel mindkét irányban fel lehessen állni az emelőpadra anélkül, hogy ezáltal a gyártó által megadott megengedett legnagyobb tömeg csökkenne.

előadja, maga az irányelv például a 8. cikke (2) bekezdésének b) pontjában típusvizsgálatot ír elő, amely szolgálhat ilyen igazolásul. Az EN 1493 szabvány teljesítése tehát nem feltétele az emelőpadok irányelvnek való megfelelésének.

57. A harmonizált *EN 1493 szabvány* a legkedvezőtlenebb emelési körülmények között követeli meg az emelőpadok maximális terhelhetőségének kiszámítását. Nem enged meghatározott felállási irányra vonatkozó korlátozást. A szabvány 5.4.6.2. pontja⁹ szerint a szóban forgóhoz hasonló típusok esetében a megengedett legnagyobb tömeget sokkal inkább a két felállási irány közül a kedvezőtlenebbre kell megállapítani és ennek megfelelően alacsonyabb mértékben megadni, mint ami a kedvezőbb felállási irányban lehetséges lenne.

59. Az irányelv biztonsági követelményeivel való összeegyeztethetőség megítélése során az olasz tanúsító szerv a gyártó használati utasításait vette alapul. Az irányelv valóban csak azt követeli meg, hogy a gépek esetében „rendeltetésszerű használat esetén”, „a gépnek a gyártó által meghatározott feltételek szerinti használata során”, „a gyártó által meghatározott feltételek” között, „a gyártó által megadott [...] működési feltételek között” a veszély ne álljon fenn.¹¹ Az AGM ezért alapvetően jogosan adja elő, hogy a megítélés alapjául a gyártó üzemeltetési előírásainak kell szolgálniuk.

58. Az irányelv tizenhetedik és huszadik preambulumbekkezdése és 5. cikkének (2) bekezdése¹⁰ szerint azonban egy gép harmonizált szabványnak való megfelelése csupán azt a vélelmet állítja fel, hogy a gép megfelel az irányelv biztonsági követelményeinek. A szabvány ezzel pusztán egy gép irányelvnek való megfelelése igazolását könnyíti meg. Ez azonban más módon is igazolható. Mint azt a finn kormány helyesen

60. Az irányelv azonban a belső piac akadályainak megszüntetése során különösen a gépek használata által okozott balesetek „társadalmi költségeit” tartja szem előtt, és hangsúlyozza, hogy a baleseteket csökkenteni lehet a gépek eleve biztonságos tervezése révén. Az irányelv a biztonsági rendelkezések

9 – Lásd ezen indítvány 21. és 22. pontját.

10 – Lásd ezen indítvány 17. és 18. pontját.

11 – Lásd az irányelv 2. cikkének (1) bekezdését, az I. mellékletének 1. előzetes megjegyzését, az I. melléklete 1.1.2. pontjának a) alpontját és az I. mellékletének 4.1.2.3. pontját; lásd ezen indítvány 6. és 13. és azt követő pontjait.

közelítését kívánja elérni, a védelmi szintek csökkenése nélkül. Az egyik legfontosabb célja a biztonsági szint fenntartása és javítása.¹²

61. E célok fényében különös jelentőséget kell tulajdonítani az I. melléklet 1.1.2. pontjában meghatározott követelményeknek.¹³ Az 1. előzetes megjegyzés második mondata szerint ezeket a követelményeket a gyártó előírásaitól függetlenül minden gépre alkalmazni kell. Az a) pont szerint a gépet úgy kell megépíteni, hogy rendeltetésének ellátására alkalmas legyen, és személyek veszélyeztetése nélkül lehessen azt beállítani és karbantartani, e műveleteknek a gyártó által meghatározott feltételek szerinti végzése során. A biztonsági intézkedéseknek arra kell irányulniuk, hogy elhárítsanak minden baleseti kockázati tényezőt, akkor is, ha a balesetveszély szokásostól eltérő, előre látható helyzetből ered. A c) pont szerint továbbá a gépet úgy kell megtervezni, hogy megakadályozható legyen a szokásostól eltérő használat, ha az ilyen használat veszélyt okozna.

62. A legmegfelelőbb módszerek kiválasztása tekintetében a b) pont úgy rendelkezik, hogy a gyártó elsősorban köteles, amennyire lehetséges, kiküszöbölni vagy lecsökkenteni minden veszélyt az eleve biztonságos gép-tervezés és gyártás útján. Csak az így ki nem küszöbölhető veszélyek vonatkozásában kell meghoznia a szükséges biztonsági intézkedéseket. Ha ez sem lehetséges teljes mérték-

ben, akkor köteles tájékoztatni a felhasználókat a visszamaradó veszélyekről.

63. Ezzel rögzíteni kell, hogy az irányelv az egészség védelmének nagy fontosságot tulajdonít, és a műszaki és gazdasági lehetőségekhez igazodva az elérhető legmagasabb és még arányos védelmi szintet követeli meg. A veszélyeket így már a gépek tervezésénél, illetve másodsorban megfelelő védelmi intézkedések útján és csak utolsósorban a felhasználók tájékoztatása útján kell minimálisra csökkenteni.

64. Mint azt a Bizottság előadta, és ezt egyik fél sem vitatta, a gyakorlat azt bizonyítja, hogy a technika jelenlegi állása szerint lehetséges olyan emelőpadok tervezése, amelyek a megengedett legnagyobb tömeget a jármű felállási irányától és az abból eredő tehereloszlástól függetlenül elbírják. Különösen feltételezhető, hogy az alapügyben szereplőhöz hasonló emelőpadok esetében az emelőrudak stb. megtervezhetők úgy, hogy a megadott legnagyobb tömeget mindenfajta emelési körülmények között kibírják. Ennek útjában, amennyire megállapítható, sem műszaki, sem áthidalhatatlan gazdasági akadályok nem állnak.

65. A biztonságot másodlagosan védelmi intézkedés is biztosíthatná, például automa-

12 – Lásd az irányelv negyedik, hetedik és tizedik preambulumbekendését.

13 – Lásd ezen indítvány 14. pontját.

tikus figyelmeztető mechanizmus alkalmazásával, amely a terhelési határérték átlépése esetén figyelmeztető jelzéssel és az emelő mechanizmus gátlásával akadályozhatná meg a lehetséges veszélyeket. Ez a tervezési megoldás megközelítő biztonságot nyújthatna, és gazdaságosnak is bizonyulhatna.

66. A harmadik lehetőséget az üzemeltetési utasítások jelentik, amelyek a minimálisra csökkentenék a hibás használatot és az abból adódó kockázatokat. E megoldásnál – a két fenti alternatívától eltérően – még feltételezetten egyszerű utasítások esetén is fennáll a hibás alkalmazás kockázata, és így nem biztosít összehasonlítható védelmi szintet. A tanúsító szervezet koordináló testületek ezért joggal adtak ki olyan értelmezési ajánlást, amely szerint a felállási irány korlátozása és a terhelési táblázatok alkalmazása nem összeegyeztethető az irányelv biztonsági előírásaival.

Közbenső eredmény

67. Az irányelvet úgy kell értelmezni, hogy az alapeljárás tárgyát képezőhöz hasonló emelőpadok csak akkor felelnek meg az irányelv biztonsági követelményeinek, ha mindkét felállási irányban a megengedett legnagyobb tömeg mértékéig elbírják a jár-

műveket, vagy legalább hatékony védelmi intézkedések alkalmazásával biztosítják az esetleges hibás vagy túlterhelések megakadályozását.

2. Az áruk szabad mozgásának korlátozása; a jóhiszemű együttműködési kötelezettség megsértése (első, harmadik és negyedik kérdés)

68. Az előterjesztő bíróság első, harmadik és negyedik előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésével lényegében azt szeretné tudni, hogy az alapeljáráshoz hasonló körülmények között a T. Lehtinenéhez hasonló nyilvános kijelentések az államnak felróható magatartásként értékelendők-e, amely az áruk szabad mozgásának korlátozását (b) vagy a jóhiszemű együttműködési kötelezettség megsértését (c) jelenti, és hogy ez adott esetben mennyiben igazolható a véleménynyilvánítás szabadságával vagy az egészség védelmének céljával, az arányosság elvére figyelemmel (d). Először azonban a vizsgálathoz alkalmazandó mércét kell tisztázni (a).

a) A vizsgálat mércéje: az irányelv az EK 28. cikk helyett

69. Az előterjesztő bíróság elsősorban T. Lehtinen és a minisztérium magatartásá-

nak az EK 28. cikkel való összeegyeztethetőségére vonatkozóan tesz fel kérdést. Az EK 28. cikk azonban nem alkalmazható a vizsgálat mércéjeként, amennyiben a tárgykör másodlagos jog révén teljes harmonizáció tárgyát képezte. Így az olyan tárgykörben, amelyre vonatkozóan közösségi szinten harmonizált szabályozás került megalkotásra, minden arra vonatkozó nemzeti intézkedést a harmonizációs intézkedés szempontjából, és nem az alapvető szabadságok szempontjából kell értelmezni. Azt, hogy teljes mértékben harmonizált szabályozásról van-e szó, különösen az intézkedés céljai és tartalma alapján kell megítélni.¹⁴

70. Mint az az irányelv 1. cikke – összefüggésben a IV. melléklet A. részének 15. pontjával – alapján megállapítható, a járműemelő padok az irányelv alkalmazási körébe tartoznak. Az irányelv a 3. cikkében, az I. melléklettel együtt átfogó és specifikus biztonsági követelményeket határoz meg a gépekre vonatkozóan. A 8. cikk pontos és részletes szabályokat határoz meg ezen követelmények vizsgálatára, a 10. cikk pedig rendelkezik a CE-jelölésről, amelyet megfelelés esetén kell adni. A 2. cikk (1) bekezdése és a 3. cikk tiltja az olyan gépek forgalomba hozatalát, amelyek nem felelnek meg a követelményeknek. Az irányelv 4. cikkének (1) bekezdése tiltja a tagállamoknak, hogy megakadályozzák az irányelvnek megfelelő gépek fogalomba hozatalát. E tilalmak tükrözik az irányelv azon célját, amely a

hatodik és a hetedik preambulumbekkezdésben is kifejezésre jut: a nemzeti biztonsági szabályok és eljárások harmonizálása a gépekkel való szabad kereskedelem akadályainak felszámolása érdekében. A 2. cikk (2) bekezdése megerősíti ezt, mivel eszerint a tagállamok a gépekre vonatkozóan nem állíthatnak fel további biztonsági előírásokat. Pusztán a később felmerülő veszély esetén hoznak a tagállamok a 7. cikk szerint megfelelő intézkedéseket.

71. Az áruk szabad mozgása szempontjából releváns, a gépek forgalomba hozatalára vonatkozó biztonsági előírások tehát teljes mértékben harmonizáltak.¹⁵ Következésképpen az irányelv a vizsgálat egyedüli mércéje, mint azt T. Lehtinen a tárgyaláson helytállóan előadta. Az EK 28. cikket nem kell – kiegészítő jelleggel sem – alkalmazni.

b) Az irányelv 4. cikke (1) bekezdésének megsértése (első kérdés)

14 – Lásd a C-309/02. sz., Radlberger és Spitz ügyben 2004. december 14-én hozott ítélet (EBHT 2004., I-11763. o.) 53. pontját; a C-324/99. sz. DaimlerChrysler-ügyben 2001. december 13-án hozott ítélet (EBHT 2001., I-9897. o.) 32. és 42. pontját; a C-322/01. sz. Deutscher Apothekerverband ügyben 2003. december 11-én hozott ítélet (EBHT 2003., I-14887. o.) 64. pontját és a C-37/92. sz., Vanacker és Lesage ügyben 1993. október 12-én hozott ítélet (EBHT 1993., I-4947. o.) 9. pontját.

15 – Lásd ehhez a C-127/95. sz., Norbrook Laboratories Ltd ügyben 1998. április 2-án hozott ítélet (EBHT 1998., I-1531. o.) 33–35. pontjában található, az állatgyógyászati készítményekről szóló 81/851 és a 81/852 irányelvre vonatkozó hasonló elemzést.

72. Az előterjesztő bíróság annak tisztázását kéri a Bíróságtól, hogy az alapeljárás körülményei között fennáll-e olyan állami magatartás, amely az áruk EK 28. cikk szerinti szabad mozgását korlátozza. Ahhoz azonban, hogy hasznos választ tudjunk adni a kérdést előterjesztő bíróságnak,¹⁶ a fenti megállapítások alapján azt kell vizsgálni, hogy beszélhetünk-e az irányelv megsértéséről.¹⁷ Itt az jöhet szóba, hogy a T. Lehtinenéhez és a minisztériuméhoz hasonló nyilatkozatok sértik az irányelv 4. cikkének (1) bekezdését.

73. Az irányelv 4. cikke (1) bekezdésének megsértése áll fenn, ha valamely tagállam olyan intézkedést hoz, amely korlátozza vagy megakadályozza az irányelvnek megfelelő gép fogalomba hozatalát.

i) Az emelőpad irányelvnek való megfelelőségéről

74. A 4. cikk (1) bekezdése szerinti korlátozás tilalma ennek alapján csak akkor érvényesül, ha a gép megfelel az irányelv

rendelkezéseinek. A rendelkezésre álló adatok alapján azonban abból kell kiindulni, hogy az olyan emelőpad, mint az AGM-é, a fentiekben megállapított biztonsági követelményeknek tárgyilagosan nem tesz eleget.

75. Az irányelv 5. cikkének (1) bekezdése szerinti megfeleléségi vélelem itt alkalmazandó, mivel az emelőpad irányelvnek való megfelelését tanúsították, és az irányelv 10. cikke szerinti CE-megfeleléségi jelöléssel látták el. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a tagállamok veszélyek felmerülése esetén semmilyen intézkedést ne tehetnének. Ellenkezőleg, az irányelv 7. cikke (1) bekezdésének első albekezdése szerint egy tagállamnak minden megfelelő intézkedést meg kell hoznia, hogy a szóban forgó gépet a forgalomból kivonja, ha megállapítja, hogy az rendeltetészerű használata esetén veszélyeztetheti a személyek vagy anyagi javak biztonságát. A második albekezdés szerint a tagállam minden ilyen intézkedésről haladéktalanul tájékoztatja a Bizottságot, megjelölve az ilyen döntés indokát. A veszély megállapítása tehát hatályon kívül helyezi az irányelv 5. cikkének (1) bekezdése szerinti megfeleléségi vélelmet.

76. Az előterjesztő bíróság által rendelkezésre bocsátott adatok alapján azonban az illetékes minisztérium nem tett ilyen megállapítást, valamint intézkedéseket sem hozott az emelőpadok forgalomból való kivonására; az irányelv 7. cikke (1) bekezdé-

16 – Lásd a C-60/03. sz., Wolff & Müller GmbH & Co. KG ügyben 2004. október 12-én hozott ítélet (EBHT 2004., I-9553. o.) 24. pontját.

17 – Egyebekben itt az EK 28. cikk szerinti vizsgálat ugyanarra az eredményre vezetne.

sének első albekezdése szerinti, a Bizottságnak címzett indokolással ellátott értesítésre sem került sor. Az alapeljárás körülményei ezért azt támasztják alá, hogy az emelőpad irányelv előírásainak való megfelelésére vonatkozó vélelem az irányadó időpontban továbbra is fennállt, és így az irányelv 4. cikkének (1) bekezdése szerinti korlátozásra vonatkozó tilalom érvényes volt az AGM adott típusú emelőpadjára.

eddig elsősorban (magától értetődően) abban az alapesetben feltételezett, amikor a köztisztviselők feletteseik utasítása szerint vagy a tagállami törvények által előírt módon viselkedtek. Másodsorban akkor tartotta magánszemélyek magatartását a tagállamoknak felróhatóknak, ha azok tagállami hatóságok irányítása alatt és követelményeinek megfelelően jártak el.¹⁸ Harmadsorban a Bíróság akkor is tagállamnak felróhatóknak tartotta magánszemélyek magatartását, ha azok állami irányítás nélkül jártak el, az államot azonban pozitív kötelezettség terhelte ezen magánjellegű magatartás megakadályozására.¹⁹

ii) A tagállami magatartás fennállásáról

77. Az előterjesztő bíróság lehetségesnek tartja, hogy T. Lehtinen nyilvános kijelentése, amely szerint az AGM emelőpadja a szabvánnyal ellentétes és veszélyes, a forgalomba hozatal tagállam általi korlátozását jelenti. Így azt kell vizsgálni, hogy egy köztisztviselő valamely termékre vonatkozó nyilvános figyelemztetései tagállami magatartásnak tekintendők-e. Más szavakkal: felróhatók-e a T. Lehtinenhez hasonló megnyilvánulások a tagállamnak?

79. Az AGM kivételével az eljárás valamennyi résztvevője azon a véleményen van, hogy T. Lehtinen magatartását magánszemély magatartásának kell tekinteni. Ennek megalapozottságát abban látják, hogy T. Lehtinen nem rendelkezett döntési jogosultsággal, valamint a minisztérium nyilvános nyilatkozataiban, amelyek szerint T. Lehtinen nem a minisztérium hivatalos álláspontját képviseli. Következésképpen csak a szolgálat igazgatójának magatartását tartják állami magatartásnak. Ennek alapján a Finn Állam felelőssége csak akkor jön szóba, ha a szolgálat igazgatója a T. Lehtinennel szembeni be-

78. Előzetesen meg kell állapítani, hogy a Bíróság a jelen üggyhöz hasonló körülményegyüttesről eddig még nem döntött. Az államnak felróható magatartást a Bíróság

18 – Lásd a 249/81. sz., Bizottság kontra Írország ún. „Buy Irish”-ügyben 1982. november 24-én hozott ítélet (EBHT 1982., 4005. o.) 27. és 28. pontját, a 174/84. sz. Bulk Oil ügyben 1986. február 18-án hozott ítélet (EBHT 1986., 559. o.) 9. pontját; a 302/88. sz. Hennen Olive ügyben 1990. december 12-én hozott ítélet (EBHT 1990., I-4625. o.) 15. és 16. pontját és a C-325/00. sz., Bizottság kontra Németország, ún. „Markenqualität aus deutschen Länden” ügyben 2002. november 5-én hozott ítélet (EBHT 2002., I-9977. o.) 17–20. pontját.

19 – Lásd a C-265/95. sz., Bizottság kontra Franciaország ügyben 1997. december 9-én hozott ítélet (EBHT 1997., I-6959. o.) 28–32. pontját és a 7. lábjegyzetben hivatkozott Schmidberger-ügyben hozott ítélet 58. és 59. pontját.

avatkozás elmulasztásával a Bizottság kontra Franciaország ügyben hozott ítélet²⁰ és a 2679/98 rendelet²¹ értelmében vett állami védelmi kötelezettséget sértett meg. Ezeket a szempontokat azonban csak akkor lehet alkalmazni, ha az államnak magánszemélyek magatartására kell reagálnia, nem pedig, ha ő maga járt el, például köztisztviselője útján.²² Következésképpen először azt kell tisztázni, hogy T. Lehtinen az állam nevében vagy magánszemélyként járt el.

80. Ennek során tekintetbe kell venni, hogy – a terméktilalmaktól eltérően – egy adott termékre vonatkozó (állami) figyelmeztetés önmagában nem jár piackorlátozó hatással. Ilyen hatással sokkal inkább csak a releváns piaci szereplők figyelmeztetésre adott reakciói járhatnak. Ezért egy köztisztviselő magatartása munkáltatónak való felrőhatósága szempontjából döntően az az irányadó, hogy az érintett piaci szereplők hogyan érzékelik ezeket a megnyilvánulásokat.²³ Ha a piaci szereplőknek ugyanis a körülmények alapján abból kell kiindulniuk, hogy egy köztisztviselő megnyilvánulásai esetében a termékre vonatkozó állami figyelmeztetésről van szó, akkor a köztisztviselő megnyilvánulásai ugyanúgy állami tekintéllyel hatnak a piaci szereplők magatartására, mint ahogy egy valódi állami figyelmeztetés hatna. Így az

ilyen megnyilvánulások hatásai elérhetik egy hatósági tilalom hatását.

81. Mint azt a kérdést előterjesztő bíróság kifejti, a jelen ügyben is szinte kényszerűen adódik a következtetés, hogy az értékesítési adatok közel nullára való visszaesése T. Lehtinen nyilatkozataira vezethető vissza. Ilyen visszaesésnél a nyilatkozatok hatása egy értékesítési tilalom hatásának felel meg. Egyebekben a Bíróságnak a köztisztviselők közösségi jogi felelősségére vonatkozó ítélezési gyakorlatából következik, hogy az alakoszerű közigazgatási cselekvés mellett reálaktusok,²⁴ mint például a nyilvános nyilatkozatok²⁵ vagy szolgálati információk nyilvánosságra hozatala²⁶ is alkalmas a Közösség felelősségének megalapozására. A nyilatkozatok ehhez még szükséges kapcsolata a hivatali tevékenységhez a jelen ügy körülményei között megállapítható lenne.

82. A tagállamok feladata annak biztosítása, hogy köztisztviselőik ne hangoztassák saját, a hivatalos állami irányvonaltól eltérő nézeteiket oly módon, mintha álláspontjuk meg-

20 – Hivatkozás a 19. lágjegyzetben.

21 – Az áruknek a tagállamok közötti szabad mozgásával kapcsolatban a belső piac működéséről szóló, 1998. december 7-i 2679/98/EK tanácsi rendelet (HL L 337, 8. o.; magyar nyelvű különkiadás 1. fejezet, 3. kötet, 35. o.).

22 – Lásd ezen indítvány 78. pontját.

23 – Lásd e tekintetben a Bizottság félelmeit a C-340/00. P. sz., Bizottság kontra Cwik ügyben folyamatban volt eljárásban, amely a Bíróság 2001. december 13-án hozott ítéletéhez (EBHT 2001., I-10269. o.) vezetett (az ítélet 4., 25. és 26. pontja).

24 – Lásd a 131/81. sz., Berti kontra Bizottság ügyben 1982. október 7-én hozott ítélet (EBHT 1982., 3493. o.) 21., 22. és 24. pontját; a 308/87. sz., Grifoni kontra Európai Atomenergia-közösség ügyben 1990. március 27-én hozott ítélet (EBHT 1990., I-1203. o.) 12–17. pontját.

25 – Lásd a 169/73. sz., Compagnie Continentale France kontra Tanács ügyben 1975. február 4-én hozott ítélet (EBHT 1975., 117. o.) 18–21. pontját; a 353/88. sz., Briantex és Di Domenico kontra Európai Gazdasági Közösség és Bizottság ügyben 1989. november 9-én hozott ítélet (EBHT 1989., 3623. o.) 2. és 8. pontját; végeredményben azonban nem állt fenn felelősségi tényállás.

26 – Lásd a 145/83. sz., Adams kontra Bizottság ügyben 1985. november 7-én hozott ítélet (EBHT 1985., 3539. o.) 35., 37., 42., 44. és 53. pontját és a 180/87. sz., Hamill kontra Bizottság ügyben 1988. október 5-én hozott ítélet (EBHT 1988., 6141. o.) 10–13. pontját.

egyeznek a munkáltatóéval. Ha ez a benyomás mégis létrejön, úgy ezt a látszatot megfelelő információk segítségével haladéktalanul el kell oszlatni. Ellenkező esetben megállapítható lesz az államnak való felróhatóság, kivéve ha a köztisztviselő nyilvánvalóan nem illetékes az ügyben.

83. A holland és a svéd kormány álláspontjától eltérően, a tagállam nem mentesül a magatartás felróhatósága alól azért, hogy a (minisztériumi) belső hatáskörmegosztásra hivatkozik.²⁷ A nyilvánosság előtt tett nyilatkozatok hatása szempontjából ugyanis kizárólag a címzettek észlelése az irányadó.

84. Ez összhangban áll a nemzetközi joggal, amelyre a Bíróság hivatkozott.²⁸ Ennek alapján az államnak való felróhatóság csak akkor állapítható meg, ha és amennyiben az állami tekintély alkalmazásának jogi látszata fennáll.²⁹ A többi tényállás, amelyek esetén

fennáll a felróhatóság, szintén hasonlít a nemzetközi jogban és az európai jogban: szervezeti cselekvés,³⁰ utasítás alapján történő cselekvés³¹ és állami tűrés, illetve kötelezettségsértő be nem avatkozás.³²

85. Ezen alapelvekkel összhangban az Emberi Jogok Európai Bizottsága és az Emberi Jogok Európai Bírósága is megállapította, hogy bármilyen köztisztviselő, még a legalacsonyabb beosztású is, megsértheti az

27 – A közösségi felelősségi joghoz lásd a C-424/97. sz., Salomone Haim ügyben 2000. július 4-én hozott ítélet (EBHT 2000., I-5123. o.) 44. pontját és a C-46/93. és C-48/93. sz., Brasserie du Pêcheur és Factortame egyesített ügyekben 1996. március 5-én hozott ítélet (EBHT 1996., I-1029. o.) 58. pontját.

28 – Lásd a 27. lábjegyzetben hivatkozott Brasserie du Pêcheur és Factortame egyesített ügyekben hozott ítélet 34. pontját.

29 – Lásd a Nemzetközi Jogi Bizottság az államok nemzetközi jogot sértő cselekményei miatti felelősségéről szóló tervezetének 7. cikkét (Excess of authority or contravention of instructions):

„The conduct of an organ of a State or of a person or entity empowered to exercise elements of the governmental authority shall be considered an act of the State under international law if the organ, person or entity acts in that capacity, even if it exceeds its authority or contravenes instructions.”, valamint a hozzá tartozó kommentárt (mindkettő hozzáférhető több nyelven a <http://www.un.org/law/ilc/texts/State_responsibility/responsibilityfra.htm> címen, 91–92. o., 13. pont és a 99. o., valamint az azt követő oldalak, további hivatkozásokkal).

30 – Lásd ezen indítvány 78. pontját és a nemzetközi joghoz lásd a Nemzetközi Jogi Bizottság 29. lábjegyzetben hivatkozott tervezetének 4. cikkét (Conduct of organs of a State):

„1. The conduct of any State organ shall be considered an act of that State under international law, whether the organ exercises legislative, executive, judicial or any other functions, whatever position it holds in the organization of the State, and whatever its character as an organ of the central government or of a territorial unit of the State.

2. An organ includes any person or entity which has that status in accordance with the internal law of the State.”, valamint a hozzá tartozó kommentárt (87. és az azt követő oldalak) amely összefoglaló jelleggel mutatja be a nemzetközi jog állapotát (mindkettő több nyelven hozzáférhető a <http://www.un.org/law/ilc/texts/State_responsibility/responsibilityfra.htm> címen) és a Nemzetközi Bíróság 1999. május 29-i tanácsadó véleményét az Emberi Jogi Bizottság különleges előadójának (Special Rapporteur) bírósági eljárások alóli mentességével összefüggő jogvitában (*I.C.J. Reports* [a Nemzetközi Bíróság határozatainak tára] 1999., 62/63. o., 62. pont, hozzáférhető a <<http://www.icj-cij.org/>> címen „Decisions”/„Décisions” alatt).

31 – Lásd ezen indítvány 78. pontját és a nemzetközi joghoz lásd a Nemzetközi Jogi Bizottság 29. lábjegyzetben hivatkozott tervezetének 8. cikkét (Conduct directed or controlled by a State):

„The conduct of a person or group of persons shall be considered an act of a State under international law if the person or group of persons is in fact acting on the instructions of, or under the direction or control of that State in carrying out the conduct.”

valamint a hozzá tartozó, szintén a 29. lábjegyzetben hivatkozott kommentár 103. és az azt követő oldalait és a Nemzetközi Bíróságnak az Egyesült Államok teheráni diplomáciai és konzuli személyzete ügyben 1980. május 24-én hozott ítéletét (*I.C.J. Reports*, 1980., 3/4. o., 58. pont, szintén hozzáférhető a <<http://www.icj-cij.org/>> címen „Decisions”/„Décisions” alatt).

32 – Lásd ezen indítvány 78. pontját és a nemzetközi joghoz csak a 29. lábjegyzetben hivatkozott kommentár 70. és 81. oldalát, a Nemzetközi Bíróság előbb hivatkozott teheráni tús ügyben hozott ítéletének 61–67. pontját és a Nemzetközi Bíróság Korfu-szoros ügyben 1949. április 9-én hozott ítéletét (*I.C.J. Reports*, 1949., 4. o., 22–23. o., szintén hozzáférhető a <<http://www.icj-cij.org/>> címen „Decisions”/„Décisions” alatt).

emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezményt. Ez akkor is érvényes, ha a köztisztviselő felhatalmazás nélkül jár el, sőt akkor is, ha utasítás nélkül vagy utasítás ellenében jár el.³³

86. A közösségi jogi szempontok alkalmazása az adott ügyre a nemzeti bíróságok feladata.³⁴ A Bíróság azonban az ügy körülményei alapján tehet segítő jellegű megjegyzéseket, és adhat iránymutatást.³⁵

87. Mint megállapítást nyert,³⁶ egy köztisztviselő megnyilvánulásai munkáltatónak való

felróhatósága szempontjából döntően az az irányadó, hogy e nyilatkozatok címzettjei alapos okkal feltételezik-e, hogy állami nyilatkozatokról van szó, és az illetékes köztisztviselő álláspontja megegyezik a munkáltatójáéval, vagy felismerik, hogy magánjellegű véleménynyilvánításról van szó. E kérdés megítélése során az előterjesztő bíróságnak valamennyi körülményt figyelembe kell vennie.

88. Az alapeljárás azon körülményei, amelyek a nyilatkozatok címzettjei számára arra utalnak, hogy T. Lehtinen csak saját véleményét képviselte, a Finn Államnak való felróhatóság ellen szólnak.

89. Így például a műszaki kereskedők minisztériumnak címzett, 2001. január 29-i levele T. Lehtinen 2001. január 9-én a Műszaki Kereskedelmi Szövetség egy ülése keretében tett nyilatkozatait illetően arra utal, hogy az ülésen a hallgatóság számára egyértelmű volt, hogy T. Lehtinen álláspontja nem egyezik a minisztériumával.³⁷

90. Hasonló vonatkozik a regionális lapokban 2001. február 17-én és 2001. június 13-

33 – Lásd az Emberi Jogok Európai Bizottsága 1976. január 25-i jelentését az 5310/71. sz. panaszról (Írország kontra Egyesült Királyság, 19th Yearbook of the European Convention on Human Rights, 758. o.):

„[...] the State[s] [...] existing obligations can be violated also by a person exercising an official function vested in him at any, even the lowest level, without express authorisation and even outside or against instructions.”

„[...] [les] obligations existantes [de l'État] peuvent être violées également par une personne exerçant une fonction officielle qui lui est confiée, quel que soit le niveau, même le plus bas, sans autorisation expresse, voire en-dehors ou à l'encontre d'instructions.”

Az Emberi Jogok Európai Bírósága követte az Emberi Jogok Európai Bizottságát az ügyben (lásd az Írország kontra Egyesült Királyság (5310/71. sz. panasz) ügyben 1978. január 18-án hozott ítélet [A. sorozat 25. szám] 159. §-át) és 1999-ben kifejezetten megerősítette az Emberi Jogok Európai Bizottságának akkori álláspontját (lásd a Wille kontra Liechtenstein (28396/95. sz. panasz) ügyben 1999. október 28-án hozott ítélet [Ítéletek és Határozatok Tára 1999-VII.] 46. §-át).

34 – Lásd a 27. lábjegyzetben hivatkozott Salomone Haim-ügyben hozott ítélet 44. pontját és a 27. lábjegyzetben hivatkozott Brasserie du Pêcheur és Factortame egyesített ügyekben hozott ítélet 58. pontját.

35 – Lásd a C-150/99. sz. Stockholm Lindöpark ügyben 2001. január 18-án hozott ítélet (EBHT 2001., I-493. o.) 38. pontját; a C-392/93. sz., British Telecommunications ügyben 1996. március 26-án hozott ítélet (EBHT 1996., I-1631. o.) 41. és azt követő pontjait; a C-283/94., C-291/94. és C-292/94. sz., Denavit International és társai egyesített ügyekben 1996. október 1-én hozott ítélet (EBHT 1996., I-5063. o.) 49. és azt követő pontjait; és a C-224/01. sz. Köbler-ügyben 2003. szeptember 30-án hozott ítélet (EBHT 2003., I-10239. o.) 101. és azt követő pontjait.

36 – Lásd különösen ezen indítvány 80. és 82. pontját.

37 – Lásd ezen indítvány 33. pontját.

án megjelent cikkekre. A rendelkezésre álló információk alapján ugyanis bemutatták T. Lehtinen és a szolgálat igazgatójának eltérő nézeteit, valamint azt is megjelölték, hogy a szolgálat vezetője T. Lehtinen döntésre jogosult felettese.³⁸

91. Az alapeljárás azon körülményei azonban, amelyek alapján a nyilatkozatok címzettjei azt feltételezhatték, hogy T. Lehtinen illetékes köztisztviselőként hatósága hivatalos álláspontját képviselte, magatartása Finn Államnak való felróhatósága mellett szólnak.

92. Például a kérdést előterjesztő bíróság által a 2001. január 17-i televíziós műsorra vonatkozóan szolgáltatott adatok arra utalnak, hogy a nézőkben olyan benyomás alakulhatott ki, hogy T. Lehtinen illetékes köztisztviselőként a minisztérium álláspontját képviseli. T. Lehtinen álláspontját ugyanis a műsorban a finn hatóságok álláspontjaként jelölték meg, és vele mint a minisztérium képviselőjével készült olyan interjú sugározta, amelyet közvetlen felettese, a miniszteri tanácsos engedélyével irodájában vettek fel.³⁹

93. A kérdést előterjesztő bíróság által előadottak szintén arra utalnak, hogy a Fémipari Szövetségben és a vállalkozások biztonsági felelőseiben (tehát az emelőpadok vásárlóinak célcsoportjában) az a benyomás alakulhatott ki, hogy T. Lehtinen véleménye az illetékes minisztérium véleménye. Ezek a célcsoportok ugyanis megkapták T. Lehtinen 2001. február 12-i jelentését, amely a „Szociális és Egészségügyi Minisztérium”, „Munkavédelmi Szolgálat” és „Tarmo Lehtinen főmérnök” szövegű fejléccel volt ellátva.⁴⁰

94. Az előterjesztő bíróság által előadottak szerint továbbá a svéd munkavédelmi hatóság is a minisztérium álláspontjának tekintette T. Lehtinen 2001. február 19-i angol nyelvű jelentését.⁴¹ Ezen információk alapján az európai szakértők körében szintén az a benyomás alakult ki, hogy a jelentés a minisztérium nézeteit tükrözi.⁴²

95. T. Lehtinen nyilatkozataira vonatkozóan a kérdést előterjesztő bíróság továbbá kifejti, hogy T. Lehtinen minden esetben a minisztérium köztisztviselőjeként lépett fel, és egyetlen alkalommal sem jelezte, hogy nézetei az ő magánvéleményét jelentik. A kérdést előterjesztő bíróság által rendelkezésre bocsátott információk szerint a nyilvánosság előtt nem is tűnt úgy, hogy T. Lehtinen nyilvánvalóan nem lenne illetékes az ügyben. T. Lehtinen továbbá 2001. február 16-ig,

38 – Lásd ezen indítvány 38. és 41. pontját.

39 – Lásd ezen indítvány 34. pontját.

40 – Lásd ezen indítvány 33. pontját.

41 – Lásd ezen indítvány 39. pontját.

42 – Lásd ezen indítvány 43. pontját.

amikor is a szolgálat vezetője elvonta tőle az ügyet, foglalkozott a piacvizsgálati eljárással.

96. Egy tagállam azonban, ha az a téves benyomás alakul ki, hogy a köztisztviselő álláspontja megegyezik a munkáltatójával, elkerülheti ezen nyilatkozat felróhatóságát, ha ezt a látszatot megfelelő információk segítségével haladéktalanul eloszlatja.⁴³

97. Az előterjesztő bíróság által rendelkezésre bocsátott információk szerint azonban a minisztérium T. Lehtinen 2001. január 17-i, február 12-i és 19-i nyilatkozatainak címzettjeit semmilyen időpontban nem tájékoztatta a minisztérium eltérő felfogásáról. Ennek alapján semmi nem utal arra, hogy a minisztérium e nyilatkozatok esetében a kellő sietséggel gondoskodott volna azon benyomás eloszlatásáról, hogy T. Lehtinen a hivatalos álláspontot képviseli. Ezenkívül a regionális lapokban megjelent két újságcikk valószínűleg nem járt olyan széles körű hatással, mint a televíziós interjú, és a címzetti kör sem volt azonos T. Lehtinen nyilatkozatainak címzettjeivel.

98. Az alapeljárás körülményei T. Lehtinen 2001. január 9-i, február 17-i és június 13-i

nyilatkozatait illetően összességében inkább amellet szólnak, hogy T. Lehtinen részéről tisztán magánjellegű magatartásról van szó. Ezzel szemben az alapeljárás körülményei a 2001. január 17-i, február 12-i és 19-i nyilatkozatait illetően összességében inkább amellet szólnak, hogy magatartása a Finn Államnak felróható, és hogy következőképpen tagállami magatartásról van szó.⁴⁴

99. Az előterjesztő bíróságnak azonban a felróhatósági kérdések végleges eldöntéséhez még jobban fel kell derítenie a pontos körülményeket. A Bíróság kérdésre ugyanis a finn kormány és T. Lehtinen csak a Bíróság előtti tárgyaláson adta elő, hogy a TV 1 televíziós műsorában később a minisztérium álláspontját is bemutatták. Ezenkívül a szolgálat vezetője a Fémipari Szövetséggel és a svéd kormánnyal szemben nem sokkal később helyesbített, és tájékoztatta őket, hogy T. Lehtinen a magánvéleményét terjesztette. Az előterjesztő bíróságnak ezért tisztázni kell majd, hogy a minisztérium intézkedései elérték-e mégis kellő időben T. Lehtinen nyilatkozatainak címzettjeit, és mennyiben oszlatták el azt a benyomást, hogy a minisztérium hivatalos nyilatkozatairól van szó.⁴⁵

44 – A Bizottság kontra Franciaország ügyben hozott ítéletből (hivatkozás a 19. lábjegyzetben) származó szempontok, valamint a 2679/98 rendelet (hivatkozás a 21. lábjegyzetben) alkalmazásának ezért e tekintetben nincs helye.

45 – A Bíróságnak az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések megválaszolása során abból a tényállásból kell kiindulnia, amelyet az előterjesztő bíróság leírt. Egyrészt ugyanis sem a finn kormány, sem T. Lehtinen nem szolgált közelebbi adatokkal a minisztérium beavatkozásaira vonatkozóan. Másrészt pedig ezen információk ellentétben állnak az előterjesztő bíróság által előadottakkal, és már ezért is figyelmen kívül kell maradniuk.

43 – Lásd különösen ezen indítvány 82. pontját.

iii) Az emelőpad forgalomba hozatalának korlátozásáról vagy megakadályozásáról

zatainak a Finn Államnak való felróhatósága esetén felmerül a kérdés, hogy ezek az – így állami – nyilatkozatok sértik-e az irányelv 4. cikkét.

100. Tisztázandó még, hogy T. Lehtinen magatartása korlátozta-e vagy megakadályozta-e az emelőpad forgalomba hozatalát.

101. Az áruk szabad mozgásának másodlagos jogi megnyilvánulásaként az irányelv 4. cikkének (1) bekezdése az ún. Dassonville-szabály értelmében tilt minden olyan intézkedést, amely közvetlenül vagy közvetve, ténylegesen vagy potenciálisan akadályozhatja az irányelv alkalmazási körébe tartozó gépekkel való Közösségen belüli kereskedelmet.⁴⁶

103. A „Buy Irish”-ügyben hozott ítéletében a Bíróság már korlátozónak tekintett egy olyan reklámkampányt belföldi termékek részére, amely a külföldről származó versengő termékeket semmilyen módon nem becsülte le.⁴⁷ Az olyan állami nyilatkozatok, amelyekben egy gépet a televíziós híradóban, széles körben terjesztett, a látszat szerint hivatalos jelentésekben és újságokban megjelent interjúkban szabvánnyal ellentétesnek és veszélyesnek neveznek, sokkal inkább legalábbis közvetetten és potenciálisan megátolhatják a gép forgalomba hozatalát.

– A felróható magatartásból származó korlátozásokról

102. T. Lehtinen 2001. január 17-i, február 12-i és 19-i nyilvánosság előtt tett nyilatko-

104. Az alapeljárás körülményei ezért amellett szólnak, hogy T. Lehtinen ezen nyilatkozatai esetében tagállami intézkedésekről van szó, amelyek korlátozzák vagy megakadályozzák egy olyan gép forgalomba hozatalát,

46 – A szabályhoz lásd a 8/74. sz. Dassonville-ügyben 1974. július 11-én hozott ítélet (EBHT 1974., 837. o.) 5. pontját és a C-383/97. sz. Van der Laan-ügyben 1999. február 9-én hozott ítélet (EBHT 1999., I-731. o.) 18. pontját.

47 – Lásd a 18. lábjegyzetben hivatkozott Bizottság kontra Írország ügyben hozott ítélet 2–3. és 25–29. pontját.

amelynek az irányelvnek való megfelelése tanúsításra került, és így sértik az irányelv 4. cikkének (1) bekezdését.

– a köztisztviselővel szolgálati helyén készült-e a televíziós riport,

105. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésre ezért a következő választ kell adni:

– a köztisztviselő említi-e, hogy nyilatkozata magánvélemény, amely a hatáskörrel rendelkező hatóság álláspontjától különbözik,

Egy köztisztviselő felhatalmazás nélkül tett olyan nyilatkozatai, amelyekben szabvánnyal ellentétesnek és veszélyesnek nevez egy olyan gépet, amelynek az irányelvnek való megfelelése tanúsításra került, az irányelv 4. cikke (1) bekezdésének megsértését jelenti, ha a köztisztviselő magatartása a tagállamnak felróható. A nyilatkozat abban az esetben felróható a tagállamnak, ha formája és körülményei miatt címzettjeiben azt a vélekedést kelti, hogy az nem a köztisztviselő magánvéleménye, hanem hivatalos állami állásfoglalás. E tekintetben jelentőséggel bírhat különösen, hogy

– a hatáskörrel rendelkező hatóság haldéktalanul megteszi-e a szükséges intézkedéseket a köztisztviselő nyilatkozatai címzettjeinek azon vélekedését cáfolandó, hogy a nyilatkozat a hivatalos állami álláspont.

– A nem felróható magatartásból eredő korlátozásokról

– a köztisztviselő rendelkezik-e hatáskörrel a kérdéses tárgykörben,

– a köztisztviselő írásbeli nyilatkozatait a hatáskörrel rendelkező hatóság fejléccé-vel terjeszti-e,

106. Amennyiben a kérdést előterjesztő bíróság a fenti szempontok alapján T. Lehtinen nyilatkozatait magánszemélyként tett nyilatkozatoknak tekinti és elutasítja az államnak való felróhatóságot, akkor az irányelv 4. cikkének megsértése a Finn Állam kötelezettségellenes be nem avatkozása alapján jöhet szóba.

107. Így a Bíróság megállapította, hogy az EK 28. cikk és az EK 10. cikk arra kötelezi a tagállamokat, hogy tegyék meg a szükséges és megfelelő intézkedéseket annak érdekében, hogy területükön biztosítsák az alapvető szabadság tiszteletben tartását, valamint elegendő intézkedést tegyenek az áruk szabad mozgása útjában álló azon akadályok felszámolása érdekében, amelyek különösen magánszemélyek cselekvései következtében jöttek létre területükön, és amelyek a más tagállamokból származó termékek ellen irányulnak.⁴⁸ Az adott helyzetben szükséges és legalkalmasabb intézkedések tekintetében azonban a tagállamok mérlegelési jogkörrel rendelkeznek – a közösségi intézményeknek nem feladata, hogy a tagállamok helyébe helyezték magukat és előírják számukra, hogy ténylegesen milyen intézkedéseket hozzanak és alkalmazzanak.⁴⁹ A Bíróság feladata azonban ezen mérlegelési jogkör figyelembevételével annak vizsgálata, hogy a tagállam hozott-e egyáltalán alkalmas intézkedéseket.⁵⁰

108. A kérdést előterjesztő bíróság saját információi szerint a minisztérium T. Lehtinen 2001. január 9-i nyilatkozatát illetően a Műszaki Kereskedelmi Szövetség későbbi leveléből tudomással bírt arról, hogy ott a minisztérium eltérő álláspontja ismert volt. A szolgálat vezetője ezeken kívül 2001. február 8-án faxot küldött a Gyáripárosok és Munkáltatók Szövetsége elnökének, amely-

ben szembehelyezkedett T. Lehtinen nyilatkozatával. A 2001. február 17-i és 2001. június 13-i újságcikkek⁵¹ arra utalnak, hogy a piacvizsgálati eljárás még nem zárult le, hogy a minisztérium abban az időpontban a gép irányelvnek való megfelelőségéből indult ki, és hogy a minisztérium a gépben nem látott veszélyt.⁵²

109. Ezen körülmények arra engednek következtetni, hogy a minisztérium kiindulhatott abból, hogy további intézkedések nem szükségesek. Ennek alapján a Finn Állam eleget tett volna magánszemélyek áruk szabad mozgásába történő beavatkozása esetén fennálló védelmi kötelezettségének. E tekintetben nem állna fenn az irányelv 4. cikkének (1) bekezdése értelmében vett tagállami korlátozás.

c) Az EK 10. cikk második bekezdése

110. Az előterjesztő bíróság első kérdésével még azt szeretné tudni, hogy T. Lehtinen és a

48 – Lásd a 7. lábjegyzetben hivatkozott Schmidberger-ügyben hozott ítélet 58–59. pontját és a 19. lábjegyzetben hivatkozott Bizottság kontra Franciaország ügyben hozott ítélet 31–32. pontját.

49 – Lásd a 19. lábjegyzetben hivatkozott Bizottság kontra Franciaország ügyben hozott ítélet 32–34. pontja és a 7. lábjegyzetben hivatkozott Schmidberger-ügyben hozott ítélet 64. pontja.

50 – Lásd a 19. lábjegyzetben hivatkozott Bizottság kontra Franciaország ügyben hozott ítélet 35. pontját.

51 – A 2001. június 13-i cikk T. Lehtinen állítása szerint nem vele készült interjú alapult.

52 – Lásd ezen indítvány 38. és 41. pontját.

minisztérium magatartása megvalósítja-e az EK 10. cikk második bekezdéséből származó kötelezettségek megsértését. *Lex generalis-ként* azonban az EK 10. cikk második bekezdésének a konkrétabb szabályok megsértése mögé kell húzódnia.⁵³ Az EK 10. cikk második bekezdése csak akkor alapozhat meg önálló jogokat, ha a konkrét szabály megsértésén felül még kötelezettségszegés is megállapítható.⁵⁴ E tekintetben az alapeljárás nem szolgál támpontokkal.

i) Az egészség védelmének céljára alapított igazolásról (harmadik kérdés)

112. Az irányelv éppen az emberi egészség védelmét szabályozza az érintett gépek vonatkozásában. Az irányelvnek megfelelő gépek esetén ezért a forgalomba hozatal további korlátozását egészségvédelmi okok miatt csak a 7. cikk (1) bekezdése szerint engedi meg.

d) Az igazolásról (harmadik és negyedik kérdés)

111. A vizsgálat mércéjének és az eddigi eredményeknek a figyelembevételével az előterjesztő bíróság harmadik és negyedik kérdésével lényegében azt szeretné tudni, hogy az irányelv 4. cikke (1) bekezdésének megsértése T. Lehtinen magatartása által igazolható-e az egészség védelmének céljával vagy a véleménynyilvánítás szabadságával.

113. A kérdést előterjesztő bíróság által az alapeljárásra vonatkozóan szolgáltatott információk szerint a minisztérium nem hozott az irányelv 7. cikke szerinti intézkedéseket. T. Lehtinen nyilatkozatainak időpontjában a piacvizsgálati eljárás még folyamatban volt, és a szolgálat döntésre jogosult igazgatója szerint az emberi egészségre vonatkozó, 7. cikk szerinti veszély nem került megállapításra. A Bizottság 7. cikk (1) bekezdésének második albekezdése szerinti tájékoztatása sem történt meg. Az egészség védelmének céljával történő igazolás tehát már azért is problematikus, mivel a tagállam e célokat nem is követte.

53 – Lásd a C-35/88. sz., Bizottság kontra Görögország ügyben 1990. július 12-én hozott ítélet (EBHT 1990., I-3125. o.) 42. és 43. pontját és az 5/79. sz., Buys és társai ügyben 1979. október 18-án hozott ítélet (EBHT 1979., 3203. o.) 30. pontját.

54 – Lásd a C-374/89. sz., Bizottság kontra Belgium ügyben 1991. február 19-én hozott ítélet (EBHT 1991., I-367. o.) 13. és azt követő pontját és a C-340/89. sz. Vlassopoulos-ügyben 1991. május 7-én hozott ítélet (EBHT 1991., I-2357. o.) 14. pontját.

114. Egyebekben a kérdést előterjesztő bíróság tájékoztatása szerint objektív veszélyez-

tetés itt nem is állapítható meg. Azonban, még ha szóba is jöhetne a veszélyeztetés, a T. Lehtinen által okozott korlátozások arányossága valószínűleg hiányoznék.

115. A Bíróság állandó ítélkezési gyakorlatából következik, hogy a hozott intézkedések az arányosság elve szerint – amely a közösségi jog általános elvei közé tartozik – nem léphetik túl annak határait, ami a kérdéses szabályozással követett célok eléréséhez alkalmas és szükséges. Ennek során, ha több alkalmas intézkedés áll rendelkezésre, a legkevésbé kényszerítőt kell választani; továbbá az okozott hátrányoknak megfelelő viszonyban kell állniuk a követett célokkal.⁵⁵

116. A T. Lehtinenéhez hasonló nyilvános figyelmeztetések az AGM által gyártott emelőpad veszélyességére vonatkozóan ugyan alkalmasak lehettek a „veszély” csökkentésére, azonban szükségességüket illetően kétségek merülnek fel. Hasonlóan alkalmas, enyhébb vagylagos intézkedésként például szóba jöhetett volna egy levél az emelőpadok üzemeltetőinek, amelyben célzottan tájékoztatták volna őket a további veszélyekről,

55 – Lásd a C-96/03. és C-97/03. sz., Tempelman és van Schaijk egyesített ügyekben 2005. március 10-én hozott ítélet (EBHT 2005., I-1895. o.) 47. pontját; a C-189/01. sz., Jippes és társai ügyben 2001. július 12-én hozott ítélet (EBHT 2001., I-5689. o.) 81. pontját; a C-27/00. és C-122/00. sz., Omega Air és társai egyesített ügyekben 2002. március 12-én hozott ítélet (EBHT 2002., I-2569. o.) 62. pontját; a 7. lábjegyzetben hivatkozott Schmidberger-ügyben hozott ítélet 79. pontját; és a C-220/01. sz. Lennox-ügyben 2003. július 3-án hozott ítélet (EBHT 2003., I-7091. o.) 76. pontját.

amelyeket T. Lehtinen észlelt. Nemhiába választották ezt az utat már a hibás zárszerkezet esetében is.

117. A nyilatkozatok mindenesetre nem voltak megfelelőek. A kérdést előterjesztő bíróság tájékoztatása szerint ugyanis a „veszély”, amelyet T. Lehtinen a felállási irány korlátozásában látott, nem lehetett különösen nagy: a gép és a terhelési táblázatok egyaránt könnyen kezelhetők voltak, és az eladott típusok meglehetősen magas száma mellett sem voltak olyan ismert balesetek, amelyek a felállási irány korlátozására lettek volna visszavezethetők.⁵⁶ Ezzel szemben az olyan jellegű és formájú nyilvános nyilatkozatok, mint T. Lehtinen kijelentései, az áruk szabad mozgását kifejezetten jelentősen korlátozhatták.

ii) A véleménynyilvánítás szabadságára alapított igazolásról (negyedik kérdés)

118. Joggal emelte ki mindenekelőtt a svéd kormány a szabad véleménynyilvánításhoz való alapjog jelentőségét, amelyet a finn alkotmány 12. cikkében, az európai emberi jogi egyezmény 10. cikkében és a közösségi jog általános jogelvként biztosít. A vélemény-

56 – Az ismert balesetet a zárszerkezet okozta; lásd ezen indítvány 27. pontját.

nyilvánítás szabadsága a demokratikus társadalmak nélkülözhetetlen alapjaként ugyanúgy megilleti a tagállamok köztisztviselőit, mint a közösség tisztviselőit is.⁵⁷

119. Ezzel szemben azonban magát a tagállamot nem illeti meg a véleménynyilvánítás szabadsága. A tagállam – a Közösség intézményeihez hasonlóan – sokkal inkább kötelezettje ezen garanciának. A tagállamnak a jogalanyok részére biztosítania kell a véleménynyilvánítás szabadságát, azt azonban nem veheti igénybe velük szemben.

– Az államnak felróható magatartás igazolásáról

120. Amennyiben T. Lehtinen magatartása a Finn Államnak felróható, akkor nem jöhet szóba a véleménynyilvánítás szabadságával történő igazolás. Ugyanis T. Lehtinen 2001. január 17-i, február 12-i és 19-i nyilatkozatai tekintetében az államnak való felróhatóság esetén *állami nyilatkozatokról* van szó, nem pedig egy magánszemély nyilatkozatairól. A

57 – A C-274/99. P. sz. Connolly-ügyben 2001. március 6-án hozott ítélet (EBHT 2001., I-1611. o.) 39. és azt követő pontjai, valamint az Emberi Jogok Európai Bírósága Vogt kontra Németország (17851/91. sz. panasz) ügyben 1995. szeptember 26-án hozott ítéletének (A. sorozat, 323. szám) 43. és 53. §-át, valamint az Ahmed és társai kontra Egyesült Királyság (22954/93. sz. panasz) ügyben 1998. szeptember 2-én hozott ítéletének (Ítéletek és Határozatok Tára 1998-VI.) 41. és 55–56. §-át.

véleménynyilvánítás szabadságára alapított saját jogot a Finn Állam azonban nem vehet igénybe, és arra nem hivatkozhat az AGM-mel szemben. Így e tekintetben köztisztviselője, T. Lehtinen ilyen jogát sem kellett volna tiszteletben tartania. T. Lehtinent ugyanis a véleménynyilvánítás szabadsága alapján megillette a jog, hogy a saját nevében nyilatkozzék, az a jog azonban nem, hogy a nyilvánosság előtt a Finn Állam képviselőjeként nyilatkozzék.

– Az államnak nem felróható magatartás igazolásáról

121. Ezzel szemben alapvetően lehetséges a véleménynyilvánítás szabadságára alapított igazolás, ha T. Lehtinen magatartása nem felróható a Finn Államnak. Ha egy köztisztviselő ugyanis saját nevében nyilatkozik, akkor tagállamával szemben igénybe veszi a véleménynyilvánítás szabadságát. A tagállamnak ezt az alapvető jogot tiszteletben kell tartania. Mivel azonban a tagállamnak ugyanakkor biztosítania kell az áruk szabad mozgását is, és ebből adott esetben beavatkozási kötelezettség adódhat,⁵⁸ így e kettő között feszültség állhat fenn.

58 – Lásd ezen indítvány 78. pontját, valamint 106. és az azt követő pontjait. Mint ott megállapítottuk, a jelen ügyben ilyen kötelezettség a véleménynyilvánítás szabadságának tekintetében nem állt volna fenn.

122. Ha ilyen feszültség áll fenn, akkor a tagállam olyan mértékig kell, hogy hivatkozhasson köztisztviselője véleménynyilvánítási szabadságára, amilyen mértékben neki azt a konkrét körülmények között tiszteletben kell tartania. Ennek megfelelően az adott ügy összes körülményei alapján kell az érdekeket mérlegelni. Ennek során a tagállam széles mérlegelési jogkörrel rendelkezik. A Bíróság feladata azonban annak vizsgálata, hogy az alapvető szabadságok korlátozásai arányban állnak-e az alapvető jogok védelmével.⁵⁹

123. A kérdést előterjesztő bíróság tájékoztatása szerint T. Lehtinen a minisztérium határozatának meghozatala előtt juttatta kifejezésre véleményét. Kritikája elég éles volt, és csak egy márka emelőpadja ellen irányult, azonban az adott típusú emelőpadra vonatkozó tárgyszerű megfontolásokkal indokolta álláspontját, és azon túlmenően szükségtelenül nem becsülte le a szóban forgó típusú emelőpadot. Nyilatkozataival legalábbis részben az egészség védelmének célját is követte. T. Lehtinen ennek alapján olyan területen élt a szabad véleménynyilvánításhoz való jogával, amelyre vonatkozóan különleges szakértelemmel rendelkezett, és nyilatkozataival fontos, közérdekű célokat követett.

124. A minisztérium ezzel összefüggésben éppen az újságcikkek információra szoruló olvasói előtt tette egyértelművé, hogy T. Lehtinen magánvéleményét fejezte ki,

hogy a piacvizsgálati eljárás még folyamatban volt, és hogy sem az emelőpad veszélyességére, sem a szabvánnyal ellentétes voltára nem állnak rendelkezésre bizonyítékok. A minisztérium ezzel intézkedéseket tett annak érdekében, hogy T. Lehtinen nyilatkozatainak az áruk szabad mozgására gyakorolt hatását lehetőleg alacsony szinten tartsa.

125. Ilyen körülmények között feltételezhető, hogy a minisztérium mérlegelése keretein belül abból indulhatott ki, hogy az áruk szabad mozgásának T. Lehtinen magánszemélyként tett nyilatkozataiból eredő, fennmaradó korlátozásait el kell fogadni, mivel a tovább terjedő védelem T. Lehtinen véleménynyilvánítási szabadságának aránytalan korlátozása nélkül nem lett volna lehetséges.

126. Különösen nem jöhet szóba a minisztérium által T. Lehtinenre kirótt, megelőző jellegű nyilatkozattételi tilalom. A megelőző jellegű nyilatkozattételi tilalmak az egyes esetekben tagadják a véleménynyilvánítás szabadságát, és ezért csak rendkívüli körülmények között igazolhatók. Még ha a finn (köztisztviselőkre vonatkozó) jog ilyen megelőző jellegű tilalmat egyáltalán lehetővé is tenne, a közösségi jog ezt ilyen körülmények között az áruk szabad mozgásának védelme érdekében semmiképp sem követelheti meg. A nyilatkozatok formája és időpontja ugyanúgy kevésbé támasztja alá, hogy szigorúbb

⁵⁹ – Lásd a 7. lábjegyzetben hivatkozott Schmidberger-ügyben hozott ítélet 71–82. pontját.

beavatkozásra lett volna szükség, és hogy a ténylegesen hozott intézkedések a Finn Állam mérlegelési körén kívül estek volna.

ségi jog az eljáró köztisztviselő felelősségre vonását is, valamint e felelőségek megállapításának feltételei megkövetelik-e esetleg a finn jog közösségi jognak megfelelő értelmezését.

iii) Közbenső eredmény

127. Az alapügyben vitához hasonló körülmények között az irányelv 4. cikke (1) bekezdésének megsértése a köztisztviselő államnak felróható nyilatkozata által nem igazolható sem az egészség védelmének céljával, sem a köztisztviselő véleménynyilvánítási szabadságával. A tagállam azonban az alapügyben vitához hasonló körülmények között nem köteles megtiltani a köztisztviselő magánjellegű nyilatkozatait, amelyek kihatással lehetnek az áruk szabad mozgására.

129. A fenti vizsgálat eredményeire tekintettel azonban az előterjesztő bíróság kérdéseit az irányelv 4. cikke (1) bekezdésének T. Lehtinen 2001. január 17-i, február 12-i és 19-i nyilatkozatai általi megsértésére tekintettel kell megválaszolni, amely nyilatkozatok esetében az alapeljárás körülményei amellet szólnak, hogy azok a Finn Államnak felróhatók, és hogy ezáltal tagállami intézkedésként korlátozták vagy megakadályozták az emelőpad forgalomba hozatalát.

3. Az állam felelőssége és a köztisztviselő felelőssége (ötödik és hatodik kérdés)

a) Az állam felelősségéről

128. Arra az esetre, ha az alapügyben vitához hasonló körülmények között fennállna az EK 28. cikk és az EK 30. cikk vagy az EK 10. cikk megsértése, a kérdést előterjesztő bíróság arra vonatkozóan kér még tájékoztatást, hogy fennállnak-e az állam közösségi jogi felelőssége megállapításának feltételei, megköveteli, vagy lehetővé teszi-e a közös-

130. A Bíróság ítélkezési gyakorlata szerint egy tagállam három feltétel fennállása esetén köteles megtéríteni a magánszemélyeknek a közösségi jog megsértésével okozott károkat: ha a megsértett jogi rendelkezés a magán-

személyeket jogokkal ruházza fel, a jogsértés kellően súlyos, és okozati összefüggés áll fenn az államot terhelő kötelezettség megszegése és az érintett által elszenvedett kár között.⁶⁰

131. E három feltételnek akkor is teljesülnie kell, ha a károk a tagállam tétlenségére, valamint akkor is, ha a közösségi joggal ellentétes jogalkotási vagy közigazgatási aktusra vezethetők vissza, függetlenül attól, hogy azt maga a tagállam, vagy az államtól jogilag független közjogi intézmény hozta meg.⁶¹

i) A magánszemélyekre ruházott jogok (az ötödik kérdés c) pontja)

132. Az ötödik kérdés c) pontjával az előterjesztő bíróság azt szeretné tudni, hogy az EK 10. cikk, különösen annak második bekezdése, a jelen körülmények között alapjául szolgálhat-e az egyes jogalanyok jogainak.

60 – A Bíróság állandó ítélkezési gyakorlatához lásd a 27. lábjegyzetben hivatkozott Salomone Haim-ügyben hozott ítélet 36. pontját.

61 – Lásd a 27. lábjegyzetben hivatkozott Salomone Haim-ügyben hozott ítélet 37. pontját.

133. Tekintettel arra, hogy az irányelv alkalmazása elsőbbséget élvez, az EK 10. cikk itt önállóan nem alapozhat meg jogokat, amelyekre a magánszemélyek hivatkozhatnak.⁶² Az irányelv 4. cikkének (1) bekezdése ugyanis a magánszemély piaci szereplőket olyan jogokkal ruházza fel, amelyeket azok a tagállamokkal szemben érvényesíthetnek.⁶³

ii) Kellően egyértelmű jogsértés (az ötödik kérdés a) és b) pontja)

134. Az ötödik kérdés a) és b) pontjával az előterjesztő bíróság lényegében azt kérdezi, hogy a közösségi jogsértések az adott körülmények között kellően súlyosak-e ahhoz, hogy kiváltsák az állam felelősségét.

135. Ennek során az illetékes bíróságnak többek között a megsértett jogszabály egyértelműségének és pontosságának a mértékét, a nemzeti hatóságok részére engedett mérle-

62 – Lásd ezen indítvány 110. pontját.

63 – Lásd ezen indítvány 72. és azt követő pontjait, valamint 100. és azt követő pontjait.

gelési lehetőség terjedelmét, adott esetben a jogsértés vagy a károkozás szándékosságát, és az esetleges jogi tévedés kimenthetőségét kell vizsgálnia.⁶⁴

eljárás körülményei ezért amellett szólnak, hogy a jogsértés T. Lehtinen államnak felróható nyilatkozatai alapján kellően súlyos.

136. Ha azonban a tagállamnak a jogsértés időpontjában nem kell jogalkotói döntéseket hoznia, és az érintett tagállam a jogsértés elkövetésekor csak igen szűk mérlegelési jogkörrel rendelkezett, vagy nem is rendelkezett mérlegelési jogkörrel, akkor a közösségi jog bármely megsértése elegendő ahhoz, hogy a jogsértés kellően súlyos legyen.⁶⁵

iii) További nemzeti feltételek (az ötödik kérdés e) pontja és a hatodik kérdés a) pontjának első és harmadik mondata)

137. Az irányelv 4. cikkének (1) bekezdése nem enged a tagállamok számára teret a mérlegelésre, kialakításra vagy megítélésre az irányelvnek vélelmezten megfelelő gépek esetében sem. Egy gép irányelvnek való megfelelését illetően később felmerülő kétségek esetére ugyanis az irányelv csak a 7. cikk szerinti intézkedésekről rendelkezik. Az előterjesztő bíróság tájékoztatása szerint azonban az illetékes minisztérium tudatosan nem élt ezekkel a lehetőségekkel, és mégis túrte T. Lehtinen magatartását.⁶⁶ Az alap-

138. Az ötödik kérdés e) pontjával és a hatodik kérdés a) pontjának első és harmadik mondatával az előterjesztő bíróság lényegében azt szeretné tudni, hogy a tagállami jog támaszthat-e a személyben vagy dologban esett vagyoni káron kívüli kárért való állami kárfelelősség megállapításához további feltételeket, illetve hogy a kártérítésnek hatásosnak és visszatartó erejűnek kell-e lennie.

139. Ha a közösségi jogon alapuló kártérítési felelősség feltételei fennállnak, úgy a tagállamnak a Bíróság ítélkezési gyakorlata szerint a nemzeti jog felelősségi szabályainak keretei között kell az okozott kár következményeit orvosolnia; ennek során a követelmények nem lehetnek kedvezőtlenebbek, mint azok,

64 – Lásd a 27. lábjegyzetben hivatkozott Brasserie du Pêcheur és Factortame egyesített ügyekben hozott ítélet 55. és 56. pontját.

65 – Lásd a C-5/94. sz. Hedley Lomas-ügyben 1996. május 23-án hozott ítélet (EBHT 1996., I-2553. o.) 28. pontját; a 27. lábjegyzetben hivatkozott Haim-ügyben hozott ítélet 38. pontját és a 35. lábjegyzetben hivatkozott Stockholm Lindöpark ügyben hozott ítélet 40. és 41. pontját.

66 – Lásd ezen indítvány 113. pontját.

amelyek a megfelelő nemzeti jogon alapuló igényekre vonatkoznak, valamint nem lehetnek olyanok, hogy a károsult számára gyakorlatilag lehetetlenné vagy túlzottan nehézé tegyék a kártérítés elérését.⁶⁷ Így nem lehet elfogadható például az elmaradt haszonnak vagy egyéb a megtérítendő károk köréből teljes mértékben való kizárása, mivel ez bizonyos jogvitáknál a kár megtérítését gyakorlatilag lehetetlenné tehetné.⁶⁸

140. Így a közösségi jog tényleges kártérítést ír elő, és nem teszi lehetővé, hogy a tagállami jogon alapuló bármely további feltétel jobban, mint csupán elhanyagolható módon megnehezítse a kártérítéshez vagy egyéb reparációhoz való hozzájutást.

141. A kérdést előterjesztő bíróság tájékoztatása szerint azonban a finn jog a pusztán vagyoni kár megtérítéséről csak arra az esetre rendelkezik, ha a kár büntetendő cselekményből vagy a közhatalom gyakorlásából ered, vagy egyébként különösen komoly ok indokolja. A kártérítési igény ilyen további feltételeit úgy kell értelmezni, hogy azok a pusztán vagyoni károk megtérítését ne nehe-

zítsék meg jobban, mint elhanyagolható mértékben. A közösségi jogi követelményeknek azonban úgy is eleget lehetne tenni, ha a tagállami jog rendelkezéseit a közösségi jognak megfelelően, úgy lehetne értelmezni, hogy rendkívüli nehézségek felmerülését ki lehessen zárni. Ez elképzelhető lenne például, ha a közösségi jog megsértését mindig különösen komoly oknak tekintnék.

142. A Bíróság ítélkezési gyakorlatából továbbá az is következik, hogy a tagállamok közösségi jogon alapuló felelősségének célja nem a visszatartás vagy a szankció, hanem a tagállam közösségi jogból eredő kötelezettségének megszegése miatt a magánszemélyeket ért kár megtérítése.

iv) Közbenső eredmény

143. Az irányelv 4. cikkének (1) bekezdése a magánszemélyeket olyan jogokkal ruházza fel, amelyeket azok a tagállamokkal szemben érvényesíthetnek. Az EK 10. cikk emellett nem alkalmazható. Az irányelv 4. cikkének (1) bekezdése nem enged a tagállamok számára teret a mérlegetésre, kialakításra vagy megítélésre az irányelvnek (vélelmezeten) megfelelő gépek esetében (sem). A 4. cikk (1) bekezdésének megsértése az

67 – Lásd a 27. lábjegyzetben hivatkozott Brasserie du Pêcheur és Factortame egyesített ügyekben hozott ítélet 67. pontját; a C-6/90. és C-9/90. sz., Francovich és társai egyesített ügyekben 1991. november 19-én hozott ítélet (EBHT 1991., I-5357. o.) 41-43. pontját; és a 199/82. sz. San Giorgio-ügyben 1983. november 9-én hozott ítélet (EBHT 1983., 3595. o.) 14. pontját.

68 – Lásd a 27. lábjegyzetben hivatkozott Brasserie du Pêcheur és Factortame egyesített ügyekben hozott ítélet 87. pontját.

államok közösségi jogon alapuló kártérítési felelősségének értelmében vett kellően súlyos jogsértést jelent. A közösségi jog nem teszi lehetővé, hogy a tagállami jogon alapuló bármely további feltétel jobban, mint csupán elhanyagolható módon megnehezítse általában a kártérítéshez vagy egyéb reparációhoz való tényleges hozzájutást.

biztosított. Például a Bíróság elismerte, hogy közösségi jogi szempontból nem kifogásolható, ha közjogi testületek felelőssége is megállapítható maga a tagállam felelőssége mellett.⁶⁹

b) A köztisztviselők felelőségéről

146. Amíg a közösségi jog tagállami szerv általi megsértéséből származó kár megtérítése ténylegesen és hatékonyan biztosított, addig nem ellentétes a közösségi joggal, ha a tagállam felelőssége mellett a tagállamtól különböző jogalany felelőssége megállapításának is helye van. Így a szóban forgó cselekményt elkövető köztisztviselő járulékos felelőssége sem ellentétes a közösségi joggal.

i) A köztisztviselők járulékos felelőségének közösségi jogi lehetősége (az ötödik kérdés d) pontja)

ii) A köztisztviselői felelőség létesítésére vonatkozó közösségi jogi kötelezettségek (a hatodik kérdés a) pontjának első és második mondata)

144. Az ötödik kérdés d) pontjával az előterjesztő bíróság azt szeretné tudni, hogy az állam mellett felelőssé tehető-e a köztisztviselő is a közösségi jog általa elkövetett megsértéséért.

147. A hatodik kérdés a) pontjának első és második mondatával az előterjesztő bíróság először is azt szeretné tudni, hogy a közösségi jog kötelezi-e arra a tagállamokat, hogy

145. A közösségi jog a felelőség kialakítását a tagállami jogrendekre hagyja, amíg ez a közösségi jogi igények tényleges érvényesítését nem teszi rendkívül nehezzé, és a kártérítéshez való hozzájutás hatékonyan

69 – Lásd a C-302/97. sz. Konle-ügyben 1999. június 1-jén hozott ítélet (EBHT 1999., I-3099. o.) 63. és azt követő pontjait és a 27. lábjegyzetben hivatkozott Salomone Haim-ügyben hozott ítélet 30–32. pontját.

biztosítsák köztisztviselők felelősségét a közösségi jog megsértéséért.

tudni, hogy a tagállamok rendelkezhetnek-e további feltételekről vagy korlátozásokról a köztisztviselők felelősségére vonatkozóan.

148. A Bíróság ítélkezési gyakorlatából⁷⁰ nem állapítható meg, hogy a közösségi jog kötelezné a tagállamokat a köztisztviselők személyes felelősségének bevezetésére. A közösségi felelősségi jog kifejezetten nem avatkozik be a tagállamok államszervezési szabadságába, hanem rájuk bízva ezen igények érvényesítésének módját. Ennek során azonban a közösségi jogi igények tényleges érvényesítése nem válhat rendkívül nehézé, és a kártérítéshez való hozzájutásnak hatékonyan biztosítottnak kell lennie. Ennek alapján az a döntő, hogy a tagállami jog alapján legalább egy, az államhoz hasonló teljesítő-képességgel rendelkező, felelős jogalany álljon rendelkezésre, nem pedig az, hogy itt mely jogalanyról van szó. Ha tehát a tagállami jog már az állam felelősségéről rendelkezik, amely a közösségi jogi követelményeknek megfelel, akkor nem áll fenn közösségi jogi kötelezettség a köztisztviselők járulékos felelősségének bevezetésére.

iii) A köztisztviselők felelősségének további feltételei vagy korlátozásai (a hatodik kérdés b) pontja)

149. A hatodik kérdés b) pontjával az előterjesztő bíróság végül azt szeretné meg-

150. A hivatkozott ítélkezési gyakorlatból⁷¹ következik, hogy az államok közösségi jog megsértéséért fennálló közösségi jogi felelősségével szemben a köztisztviselők felelősségére vonatkozóan lehet további feltételeket vagy korlátozásokat megállapítani, amennyiben a köztisztviselők *járulékos* felelősségéről van szó. A hatékony kártérítés akkor ugyanis már az állam felelőssége révén biztosított.

151. Ha azonban a tagállami jogban az *állam felelőssége* úgy került kialakításra, hogy kizárólag a köztisztviselő felelőssége állapítható meg, amelyet az állam mögöttes felelőssége biztosít, vagy amely átszáll az államra, úgy a köztisztviselők felelősségének szabályozásában is érvényesülniük kell a közösségi jog magánszemélyek jogainak hatékony védelme érdekében támasztott követelményeinek. Ha ugyanis az állam felelőssége a köztisztviselő felelősségéből következik, akkor a tagállami jogból eredő további feltételek a kártérítéshez való hozzájutást nem nehezíthetik meg jobban, mint csupán elhanyagolható módon.

70 – Lásd ezen indítvány 144–145. pontját.

71 – Lásd ezen indítvány 144–145. pontját.

iv) Közbenső eredmény

152. A közösségi jog alapján lehetséges a köztisztviselők járulékos felelőssége, a közösségi jog azonban nem követeli meg azt. Az államok közösségi jogi felelősségével szemben a köztisztviselők felelősségére vonatko-

zóan megállapíthatók további feltételek vagy korlátozások. Ha azonban a köztisztviselő felelőssége közvetíti az állam felelősségét, akkor a közösségi jog a magánszemélyek jogainak hatékony védelme érdekében nem tűrhet további feltételeket a tagállami jogban, ha azok a kártérítéshez való hozzájutást jobban, mint csupán elhanyagolható módon megnehezítenék.

VI – Véggöveztetések

153. A fenti megfontolások alapján azt javaslom a Bíróságnak, hogy a Tampereen káräjäoikeusnak az alábbi válaszokat adja:

„1) A tagállamok gépekre vonatkozó jogszabályainak közelítéséről szóló, 1998. június 22-i 98/37/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvet úgy kell értelmezni, hogy az alapügyben szereplőhöz hasonló emelőpadok csak akkor felelnek meg az irányelv biztonsági követelményeinek, ha mindkét felállási irányban a megengedett legnagyobb tömeg mértékéig elbírnák a járműveket, vagy legalább hatékony védelmi intézkedésekkel biztosított az esetleges hibás túlterhelések megakadályozása.

2) Egy köztisztviselő felhatalmazás nélkül tett olyan nyilatkozatai, amelyekben szabvánnyal ellentétesnek és veszélyesnek nevez egy olyan gépet, amelynek az

irányelvnek való megfelelése tanúsításra került, az irányelv 4. cikke (1) bekezdésének megsértését jelenti, ha a köztisztviselő magatartása a tagállamnak felróható. A nyilatkozat abban az esetben róható fel a tagállamnak, ha formája és körülményei miatt címzettjeiben azt a vélekedést kelti, hogy nem a köztisztviselő magánvéleménye, hanem hivatalos állami állásfoglalás. E tekintetben jelentőséggel bírhat különösen, hogy

- a köztisztviselő rendelkezik-e hatáskörrel a kérdéses tárgykörben,

- a köztisztviselő írásbeli nyilatkozatait a hatáskörrel rendelkező hatóság fejlécével terjeszti-e,

- a köztisztviselővel szolgálati helyén készült-e a televíziós riport,

- a köztisztviselő említi-e, hogy nyilatkozata magánvélemény, amely a hatáskörrel rendelkező hatóság álláspontjától különbözik,

- a hatáskörrel rendelkező hatóság haladéktalanul megteszi-e a szükséges intézkedéseket a köztisztviselő nyilatkozatai címzettjeinek azon vélekedését cáfolandó, hogy a nyilatkozat a hivatalos állami álláspont.

- 3) Az alapügyben vitáshoz hasonló körülmények között az irányelv 4. cikke (1) bekezdésének megsértése a köztisztviselő államnak felróható nyilatkozata által nem igazolható sem az egészség védelmének céljával, sem a köztisztviselő véleménynyilvánítási szabadságával. A tagállam azonban az alapügyben vitáshoz hasonló körülmények között nem köteles megtiltani a köztisztviselő magánjellegű nyilatkozatait, amelyek kihatással lehetnek az áruk szabad mozgására.

- 4) Az irányelv 4. cikkének (1) bekezdése a magánszemélyeket olyan jogokkal ruházza fel, amelyeket azok a tagállamokkal szemben érvényesíthetnek. Az EK 10. cikk emellett nem alkalmazható. A 4. cikk (1) bekezdése nem enged a tagállamok számára teret a mérlegelésre, kialakításra vagy megítélésre az irányelvnek (vélelmezetten) megfelelő gépek esetében (sem). A 4. cikk (1) bekezdésének megsértése a közösségi jogon alapuló kártérítés felelősség értelmében vett kellően súlyos jogsértést jelent. A közösségi jog nem teszi lehetővé, hogy a tagállami jogon alapuló bármely további feltétel jobban, mint csupán elhanyagolható módon megnehezítse általában a kártérítéshez vagy egyéb reparációhoz való tényleges hozzájutást.

- 5) A közösségi jog alapján lehetséges a köztisztviselők járulékos felelőssége, a közösségi jog azonban nem követeli meg azt. Az államok közösségi jogi

felelőségével szemben a köztisztviselők felelőségére vonatkozóan megállapíthatók további feltételek vagy korlátozások. Ha azonban a köztisztviselő felelősége közvetíti az állam felelőségét, akkor a közösségi jog a magánszemélyek jogainak hatékony védelme érdekében nem tűrhet további feltételeket a tagállami jogban, ha azok a kártérítéshez való hozzájutást jobban, mint csupán elhanyagolható módon megnehezítenék.”